

Dit blad ligt ter raadpleging en lezing op de leestafels der Oost- en West-Indische Mailbooten en der voornaamste Sociëteiten, Hotels, Café's en Leesinrichtingen, zoowel hier te lande als in Oost- en West-Indië.

HET KOLONIAAL WEEKBLAD

ORGAAN DER VEREENIGING

OOST EN WEST

„Het Koloniaal belang is een algemeen Nederlandsch belang“.

Opgericht door Kolonel G. E. V. L. van Zuylen, 21 Maart 1900.

KANTOREN:

HOOFDBESTUUR HEULSTRAAT 17, DEN HAAG
INLICHTINGDIENST TELEF. 4519. POSTGIRO 14574

ADMINISTRATIE VAN HET „KOLONIAAL WEEKBLAD“
HEULSTRAAT 17, DEN HAAG. - TELEFOON 4519. - POSTGIRO 14574

MEDEDEELINGEN of INGEZONDEN STUKKEN moeten worden geadresseerd en gezonden aan de Redactie, HEULSTRAAT 17, DEN HAAG.

Voor Administratie en Verandering van Woonplaats wende men zich in Nederl. tot den Administr.: HEULSTRAAT 17, Tel. 4519. Postgiro 14574, in Ned.-Indië tot den Hoofdvertegenw. te SOEMENEP (Madoera) Mr. K. FAUSER. Voor Advertentiën tot de DRUKKERIJ TEN HAGEN, NOBELSTRAAT 20. Tel. Interc. 1987*. Postgiro-No. 17260, beiden DEN HAAG.

Fa. Wed. A. VAN GEMERT & Zn. - Havana-Sigarenfabrieken-BEST (N.-Br.), Holland

EENIG ADRES VOOR LEVERING VAN SIGAREN RECHTSTREEKS AAN PARTICULIEREN

Het succes, dat wij reeds jaren hier in Holland hadden door onze sigaren rechtstreeks te verkoopen aan de Verbruikers en dat wij door onze aanbiedingen hier in Holland dikwijls ook vele bestellingen ontvingen voor het leveren van sigaren aan familieleden of bekenden in Ned.-Indië, hebben ons op het idee gebracht aan de Particuliere Adressen in Ned.-Indië op dezelfde wijze onze offerte in te zenden, als wij in Holland doen. Al onze Afnemers zijn overtuigd, dat de sigaren, welke door ons tegen fabrieksprijzen worden afgeleverd, zeer concurrerend zijn, daar elke tusschenhandel wordt uitgeschakeld en de winsten, welke de tusschenhandel zou maken, den verbruiker ten goede komen, bedragen voor Holland 25 à 30 %.

Nog belangrijker is zulks voor H.H. Rokers in Ned.-Indië, daar niet alleen Reizigers en Tokohouders (in Holland Winkeliers), doch ook IMPORTEURS worden uitgeschakeld, indien men

zelf z'n sigaren rechtstreeks gaat importeerden. Door Uwe benodigde sigaren rechtstreeks van onze fabriek te betrekken, zult U zich minstens 40 pCt. bevoordeelen. Wij raden U daarom aan een proef te nemen met ons fabriekaat en zijn wij ervan overtuigd, dat U geregeld afnemer van onze sigaren zult worden.

Blijvende relaties te winnen is ons doel en garanderen wij U steeds prompte bediening en onovertroffen kwaliteit.

Tracht steeds met Uwe Vrienden en Kennissen eventueele bestellingen te combineeren om aanspraak te kunnen maken op punt 2 onzer leveringsvoorwaarden waardoor U 7 pCt. korting kunt genieten van het factuurbedrag.

VRAAGT ONZE GEILLUSTREERDE PRIJSCOURANT No. 4, WELKE GRATIS EN FRANCO WORDT TOEGEZONDEN

INHOUD: Indisch Bronbeek. — Een mooi resultaat. — Suriname-Tentoonstelling. — Een paar grepen uit de Geschiedenis der Zeerooverij in den O.-I. Archipel. — Kunst, Kunstnijverheid en Huisvlijt. — De Vereeniging „France-Java“. — Het Rumphius-Gedenkboek. — Van Week tot Week. — Persoverzicht uit de Ind. Bladen en Tijdschriften: Uit de Eur. Pers. Uit de Inl. Pers. Uit de Chin. Pers. — Literatuur-Overzicht. — Suriname. — Curaçao. — Uit den Verrren Vreemde. — Mededeelingen. — Mutaties van 5 tot 12 December 1923.

Voor hen die NA 1 OCTOBER als lid dezer Vereeniging toetreden of alsnog toetreden, geldt de contributie van het loopende jaar ook voor het volgende (1924).

Voor de Tropen

is het beroemde merk

„His Master's Voice“

GRAMOPHONES en PLATEN onmisbaar! De grootste Componisten: PUCCINI, LEONCAVALLO, MASAGNI, REIJER, SAINT-SAËNS, EDWARD ELGAR, MASSENET, enz. raden U in hunne attesten aan, uitsluitend DIT merk aan te schaffen als het hoogst begaafde kunstwerk der volmaaktheid.

De grootste Artisten op vocaal en instrumentaal gebied verleen hunne medewerking.

ALLEENVERKOOP te 's-Gravenhage bij

WILLEM SPRENGER

Agent der Gramophone Comp. Ltd.
PASSAGE 46 TEL. H. 3778

Old England

NIJMAN & PHILIPS
LADIES' AND GENTLEMEN'S TAILORS
COOLSINGEL 129 — — — ROTTERDAM

BEZUIDENHOUT-GARAGE
Telefoon B. 344

Luxe Auto Verhuur-Inrichting
Nette Bediening - Taxi Prijzen
Bezuidenhout 42

BESCHIKBAAR.

INDISCHE UITRUSTINGEN
VOORDEELIGST ADRES:
AU BON MARCHÉ
A DE VRIES & ZONEN
AMSTERDAM
ROTTERDAM
DEN HAAG
UTRECHT
BAARN

A.H.I.T.

Het ALGEMEEN HAAGSCH INSTITUUT VOOR TANDHEELKUNDE (A. H. I. T.) te 's-Gravenhage, **Piet Heinstraat 2a**, Telefoon M. 4580, is onweerlegbaar de meest moderne en beste inrichting in Europa voor de behandeling van mond- en tandziekten. De behandeling geschiedt uitsluitend door bekwame tandartsen-specialisten, onder leiding van tandarts **Alex Mertens**. Lage Tarieven. De gedrukte tarieven zijn kosteloos aan het Instituut verkrijgbaar, hetwelk geopend is alle werkdagen van des morgens 8.30 uur tot des avonds 10 uur, behalve van 6—7 uur. Zondagsmorgens van 10—12 uur.

NATUUR WOLLEN ONDERGOEDEREN
VAN
Jansen & Tilanus
FRIEZENVEEN

Verkrijgbaar in alle qualiteiten en maten bij
ISERIEF & Co Magazijn „de Prijslijst”
DEN HAAG.
Veenestr. 16-18. Valeriusstr. 29.
Prijscourant op aanvraag gratis.

Waar dineert en luncht gij goed en goedkoop?
RESTAURANT BAZARSTRAAT
Bazarstraat 5-7 Den Haag
bij het Vredespaleis en de Scheveningsche Boshjes

is het eenige adres in Den Haag, waar U kunt Lunchen vanaf f 0.75 en Dineeren vanaf f 1.-
Restaurant à la Carte den geheelen dag. Gebruik van dranken niet verplichtend. Geen fooien.
Aanbevelend, O. F. DE VRIES

Noordeinde 13
speciaal adres voor koopjes

in Bout-, Wintermantels, Demi's en Winterjassen, Overhemden, Dassen, Jaeger- en Macco-Undergoederen, Regenmantels en Jassen in Gummi en Gabardine van f 25.- voor f 8.75, van f 35.- nu f 17.50, van f 50.- nu f 21.50 met zijde gevoerd enz., enz., 's avonds tot 9 uur geopend.

Bad- en Zweminrichting „DE REGENTES”
Telefoon M. 2739 Postrekening 69868
Weimarstraat 63, Den Haag.

In de onmiddellijke nabijheid van de Electr. tramlijnen 3, 5, 12 en de Stoomtram H. S. M.

Moderne inrichting, voldoende aan de hoogste eischen- van hygiëne en comfort voor de bezoekers.

Zwembaden - Kuipbaden - Douchebaden

Zwemabonnementen en Couponboekjes voor 50 Kuip- of Douchebaden op voordelige voorwaarden.

Op verlangen Zout-, Zee-, en Dennenloofbaden.

Vereenigde Bakkerijen
DE HAAGSCHE BROODFABRIEK
EN DE OUDE VETTE HEN
Bilderdijkstraat 139 - DEN HAAG - Tel. M. 3820

Voor het Kerstfeest bevelen wij aan onze bekende
Weihnachtsstollen
Kerstkransen enz.

Gelieve onze Speciale Prijscourant hiervoor aan te vragen. Verkrijgbaar ook in alle onze Winkels.

Garage NASSAU
SCHELPKADE 42 b.d. Javastraat DEN HAAG
Verhuren van Luxe Auto's
tegen taxi-prijzen
MAAND-AUTO'S
Tel. H. 7503 Tel. H. 7504

Indisch Bronbeek.

ONTVANGEN BIJDRAGE.

Dr. K. te 's-Hertogenbosch f 10.-

Een mooi resultaat.

Vrijdagmiddag 7 December j.l. had in de Senaatskamer der Leidsche Hoogeschool eene merkwaardige promotie plaats. Tot doctor in de rechtsgeleerdheid werd daar bevorderd de heer J. H. A. Logemann, controleur bij het Binnenlandsch Bestuur in Nederlandsch-Indië, met verlof hier te lande.

Is het al een henglijk verschijnsel dat mannen, die reeds midden in het leven staan, die het land al een tiental jaren in een belangrijke betrekking hebben gediend, in hun verloftijd de noodige energie toonen te bezitten om, wat in hunne vorming nog ontbrak, bij het Hooger Onderwijs in Nederland te komen aanvullen, te meer lof komt toe aan hem, die zich daarbij nog heeft weten te onderscheiden. Die lof is dan ook door de faculteit toegekend; zoowel bij het doctoraal examen als bij de bevordering werd het praedicaat „cum laude” verleend.

De heer Logemann kwam in Juni 1921 naar Holland, aangewezen voor de studie aan de N.-I. Bestuursacademie. Gedurende den tweejarigen cursus, welke ingevolge die studieopdracht wordt gevolgd, bekwaamde hij zich voor een der doctorale examens, waarmede het nieuwe academisch statuut de gelegenheid opent, n.l. voor het doctoraal examen in de indologische wetenschap, en wel in de economische richting. Als bezitter van het eind-examen voor den Ned.-Indischen administratieven dienst genoot de heer Logemann vrijstelling van het candidaatsexamen en kon zich dus dadelijk op de doctorale studie toeleggen. Hij koos de economie als hoofdvak en als overige vakken bestudeerde hij Nederlandsch en Ned.-Indisch Staatsrecht, alsmede adatrecht. In Juni 1923, alzoo twee jaren na aankomst in Holland, legde de heer L. dit doctoraal examen af, met het succes hierboven vermeld. Hoewel aan zijne opdracht hiermede was voldaan en hij in het najaar van 1923 weder naar de Oost moest terugkeeren, zag L. kans om in den korten tijd, luttele maanden slechts, die hem nog restte, een proefschrift samen te stellen ter verkrijging van den doctoralen graad. Het draagt den titel: „de grondslagen der Vennootschapsbelasting in Nederland en Indië” en heeft, blijkens het voorafgaande, mede de bijzondere waardeering der faculteit weggedragen.

De heer L. en de zijnen kunnen dus met genoegen op dit resultaat terugzien. Het is een mooi resultaat. Maar niet minder is het een succes voor het nieuwe academische statuut, dat hier zijne bruikbaarheid voor gevallen als het onderwerpelijke getoond heeft. Er is veel critiek op dit novum geweest en niet ten onrechte. Maar zijne goede zijden heeft de nieuwe academische inrichting zeker ook. En daaronder noeme men in de eerste plaats, dat het de gelegenheid openstelt aan sommigen, die studiecapaciteiten bezitten, om nog op lateren leeftijd een wetenschappelijk resultaat te bereiken, dat de oude inrichting, die geen zulke vrijstellingen van candidaatsexamens, noch zulke keuzevrijheid van studievakken kende, ten eenenmale onbereikbaar deed zijn. Een mooi resultaat is ten slotte bereikt ook voor het corps ambtenaren B.B., het corps met zijn mooie tradities, dat zulk een reden tot verheugenis waarlijk wel noodig heeft in den laatsten tijd! Hoe meer goeds men leest en hoort van dit corps als geheel, of van zijn leden elk voor zich, des te beter. Goed voorbeeld doet goed volgen. Mogen er spoedig meerderen op zulk eene wijze van zich laten hooren! Zoo zij het!

Brandstoffenhandel H. HAVINGA
Oud-Gezagvoerder Kon. Paketvaart-Mij in Ned. Oost-Indië
Lid van de Vereeniging „Oost en West”
Leverancier van het Koninklijk Instituut
v. d. Taal-, Land- en Volkenkunde v. N.-I.
Kantoor: HOOIKADE 13a - DEN HAAG - TEL. N. 624

DE HAAGSCHE BEDDENFABRIEK
PAPESTR. 25 - DEN HAAG - TELEF. H. 5432

**DEKENS
BEDDEN
LEDIKANTEN**

Levering van Fabrik aan Verbruiker.

Suriname-Tentoonstelling.

Zaterdagmiddag, den 1sten December j.l., werd in de Gemeentebioscoop, Hoefkade, Den Haag, een voordracht over Suriname gehouden door den heer G. J. Staal, oud-gouverneur van Suriname en ondervoorzitter van het Indisch Onderwijs-Comité. Het zaaltje was geheel gevuld en de voordracht, op aangename en onderhoudende wijze gehouden, werd met belangstelling gevolgd, terwijl aan het einde een luid applaus toonde, hoezeer de moeite, welke de heer Staal zich gegeven had, op prijs werd gesteld.

Deze voordracht, voor onderwijzers en onderwijzeressen gehouden, zal door hen weder voor de kinderen in hunne klasse pasklaar gemaakt, oververteld worden, terwijl daarna klassegewijs in de bioscoop de film wordt afgedraaid en verklaringen worden gegeven door den directeur, den heer van Staveren, en den heer van Leeuwen.

Zaterdagmiddag, den 8sten dezer, werd in het Museum voor het Onderwijs aan de Hekkelaan No. 4, dat dagelijks geopend is van 10 tot 12 en van 1½ tot 4, Zondags van 1 tot 4, maar Maandags gesloten is, eene Suriname-tentoonstelling geopend, opgezet door de Directrice Jkvr. B. Elias en den heer Staal, omvattende een algemeen overzicht van Suriname, producten en bedrijven, Boschnegers, Indianen, diversen, planten, opgezette dieren, enz. De verzamelingen bestaan voor een deel uit voorwerpen, welke reeds in het Museum aanwezig waren; een zeer belangrijke collectie ethnografica werd uit 's Rijks Ethnografisch Museum door den heer Dr. Juynboll en Prof. Dr. Josselin de Jongh in bruikleen afgegaan.

Voorbeelden van diverse producten werden verkregen van het Koninklijk Koloniaal Instituut, door de welwillende medewerking van Dr. L. Ph. de Bussy, en het Departement van Koloniën, terwijl Prof. Dr. Pülle zich bereid verklaarde een collectie fotografieën van boomen- en plantengroei, benevens een tot op heden bijgewerkte kaart van Suriname, uit het Botanisch Museum te Utrecht, tijdelijk af te staan.

De 's-Gravenhaagsche Dierentuin leende een aantal opgezette dieren. Verschillende platen, photographieën en voorwerpen zijn afkomstig van den heer Staal.

Na een openingswoord door den heer Albarde, vertegenwoordigend den wethouder van Onderwijs en zelf lid van den Raad van Toezicht van het Museum van Onderwijs, waarin deze, evenals daarna de Directrice, hulde aan den heer Staal bracht voor alle moeite aan het opzetten der tentoonstelling besteed, nam de heer Staal zelf het woord, zette het doel van het Indisch Onderwijs-Comité uiteen, reciproceteerde de hulde der Directrice en verklaarde zich bereid de dames en heeren rond te leiden en verklaringen, waar noodig, te geven.

Deze verklaringen werden op de den heer Staal eigene, prettige wijze gegeven, zoodat de aanwezigen aan het einde van den rondgang ten volle instemden met het woord van dank der Directrice.

De Suriname-tentoonstelling blijft circa 6 weken geopend, in welken tijd leerlingen met onderwijzers klassegewijs een bezoek kunnen brengen.

Ook belangstellenden buiten de schoolwereld zullen door de Directrice gaarne in de gelegenheid gesteld worden de tentoonstelling te bezichtigen.

De Suriname-film zal ook gedurende 6 weken aan de diverse scholen in de Residentie vertoond worden en is het eigendom van het Algemeen Nederlandsch Verbond.

Het Indisch Onderwijs-Comité hoopt, dat met deze poging, om met de Gemeente 's-Gravenhage en hare instellingen op onderwijsgebied in relatie te komen, een gunstig resultaat bereikt zal worden, om daarna te trachten hetzelfde in andere gemeenten tot stand te brengen.

Aangenaam is het te constateeren, dat van het

**HET VAN OUDS BEKENDSTAANDE
MUZIEKHUIS „TENZER”**
PAUL KRUGERLAAN 114
Gramophoons in alle prijzen vanaf f 15.-
Gramophoonplaten vanaf f 1.50
Reparatie-inrichting voor alle soorten muziekinstrumenten
VERZENDING NAAR OOST EN WEST

F. N. LOEB, Noordeinde 107-109
 TEL. H. 3149 DEN HAAG OPGERICHT 1882

Levert op **afbetaling:**

KLEEDING voor Heeren, Dames en Kinderen
MEUBELEN, BEDDEN, TAPIJTEN, Gordijnen
 Complete Woning-Inrichtingen

Gramophoons - Rijkwielen - Kachels - Lampen - enz. enz.

begin af, dat het Comité samenwerking met de Gemeente zocht, zoowel van den Wethouder van Onderwijs, als van den Raad van Toezicht van het Museum en eveneens van de Directrice, alle mogelijke medewerking werd ondervonden.

Moge vanuit 's-Gravenhage de victorie beginnen!
 F. v. P.

Een paar grepen uit de Geschiedenis der zeerooverij in den O.-I. Archipel

In ons vroeger artikel over den Sultan van Brussel (Kol. Weekblad No. 39 van 27 September 1923) kwam de zeerooverij ter sprake, welke destijds in onzen Archipel zoo welig heeft getierd. Al mogen er zelfs in onzen tijd nog wel eens afzonderlijk staande gevallen van zeeroof voorkomen, het is een feit, dat het eens zoo algemeen verspreide kwaad op den duur bedwongen is dank zij meer intensieve bestuursbemoeienis, het ordenen van meer geregelde toestanden in de verschillende afgelegen deelen van het groote eilandrijk van Insulinde, gepaard aan eene deugdelijke politie ter zee door de schepen der oorlogs- en gouvernementmarine.

Vooraf in het begin der vorige eeuw was de zeerooverij in vollen bloei, overal hadden de zeeroovers hunne schuilplaatsen en werden zij openlijk of heimelijk gesteund door de vorsten der inlandische kuststaatjes, die van den buit hun aandeel kregen en van den tevens gedreven slavenhandel groote voordeelen trokken.

Tot in 1816 werd weinig tot beteugeling van de zeerooverij gedaan. Wel had onder den G. G. Daendels eene bescherming van de Noordkust van Java plaats gevonden door een 40-tal gewapende kruiserauwen in dienst te stellen. Echter eerst in 1816 werd eene afzonderlijke Koloniale Marine opgericht, hoofdzakelijk ten doel hebben krachtig tegen de zeeroovers op te treden en de euveldeeden der voor niets meer terugdeinzende zeeroovers te dwarsen. Niet alleen toch vielen zij Inlandsche vaartuigen aan, maar meermalen tastten zij Europeesch getuigde handelsschepen en zelfs gouvernementsvaartuigen aan. Ter illustrering van hun driest optreden willen wij in ondervolgende regelen een verhaal geven van een paar aanslagen door zeeroovers, die in het begin der 19e eeuw — het tijdvak der O. I. geschiedenis, dat onze voorliefde heeft — de aandacht hebben getrokken. Wij zullen die gevallen onder I en II behandelen en geven beknopt weer, wat wij daarover hebben opgeslagen in het Indisch Magazijn 1844, inzender E. de W(aal) en in het Tijdschrift voor N.-I. 1852, uitgegeven door Dr. W. R. van Hoëvell. Het verhaal onder I is getrokken uit een der nagelaten papieren van den heer Stokbroo getiteld: „*Relaas, gegeven door den souslieutenant ter zee in dienst dezer coloniën, Johannes Stokbroo, oud 25 jaren, op den 17den December 1807, ten gouvernemente Samarang*”, dat onder II uit eene nota in het gouvernementearchief te Batavia tot opschrift dragende: „*Verhaal van H. C. Nolte, den gewezen gezagvoerder van de brik „Anna Maria”, gezeild van Samarang 14 Maart 1822, gedestineerd naar Batavia, geladen met rijst, omtrent alle plaats gehad hebbende omstandigheden bij de ontmoeting der zeerooversvaartuigen, het rooven van zijn schip en lading, zijne verkregen wonden, zijn gevangenschap en die van zijn stuurman en hunne toevallige redding, toen ze op het punt stonden van vermoord te worden.*”

I.

In Mei 1807 lag ter reede Indramajoe de Ned. O.-I. oorlogspantjalang²⁾ „De Vrede” ten anker

1) Een overzichtelijk artikel over den zeeroof treft men aan in Deel IV der Encyclopaedie van N.-I., uitgave 1921, van de hand van den oud-kapitein ter zee J. P. van Rossum.
 2) Een pantjalang is een groot, geheel van planken opge-

ERNEST CASSUTTO TANDARTS

(Lid van de Vereeniging „Oost en West”)

Prins Mauritsplein 3

(Plantsoengedeelte)

(VROEGER Fred. Hendriklaan) Telefoon SCH. 61

LAGE VASTE tarieven

onder commando van den lieutenant ter zee Christoffel Beckman, waar aan boord zich bevonden Johannes Stokbroo als sous-lieutenant, de Kadet Tobias David Claas, 13 Europeanen, 20 Javanen en 19 Chineezen. Zij was bewapend met acht stukken van vier pond, benevens twee draaibassen en derwaarts gezonden om eene partij koffie in te nemen voor Batavia.

Omstreeks 2 uur van den achtermiddag zag men 7 vaartuigen (naar het uiterlijk al spoedig als rooversvaartuigen verkend) van om de Noord aanzien, die tegen den avond ± 11 mijl achter De Vrede het anker lieten vallen. De Commandant liet den geheelen nacht „overval” houden met de brandende lont bij de stukken. Gelegenheid tot wegzeilen bestond niet, het was doodstil en in dien toestand zag de Commandant tegen zonsopgang van den volgenden dag de roovers het anker lichten en op zijn schip aanroepen. Weldra bleek hun overmacht, want elke prauw droeg ongeveer 100 koppen. Er zat niet anders op dan zich tot het uiterste te verdedigen. Ondanks heftig vuren van het geschut roeiden de roovers op, vuurden terug en maakten alles tot enteren gereed. Vier vaartuigen vielen de pantjalang van stuurboord dwars en drie van achteren aan. De bemanning, waarvan reeds eenigen gesneuveld waren, geene uitkomst ziende, drong er bij den Commandant op aan met de sloep naar wal te vluchten, doch deze weigerde en toen een gedeelte der manschap toch in de sloep sprong om zich te redden, bleven de officieren met eenige schepelingen alleen over. Het duurde niet lang of de roovers klampten met enterladders de pantjalang aan boord. Dit bemerkende sprong Stokbroo in zee, maar het was te laat, men zond hem een tjampang³⁾ na, hij werd ingehaald en als gevangene op een der rooversprauwen overgebracht. De Commandant sprong kort na Stokbroo over boord, maar werd door de kogels der zeeroovers getroffen en verdronk.

Op de prauw gekomen schoor men Stokbroo het hoofd kaal en werd hij naakt uitgekled, slechts een stuk vop een stroozak werd hem gegeven om zijne lendenen te bedekken. De roovers zeiden in den nacht weg met de pantjalang en zonden die rechtstreeks naar Lingga. Vervolgens kruisten zij weder in zee, namen een van Bali komende inlandsche brik en brachten met 3 hunner prauwen dezen nieuwen prijs naar de Lampongs, waar zij zelve bleken tehuis te behooren. Bij aankomst in de Lampongs werd Stokbroo met den marteldood bedreigd, doch eenige priesters, die tot het vaste personeel der rooversprauwen behoorden — de zeeroovers kenden blijkbaar ook een instituut van vlootpredikanten of scheepsaalmoezeniers — wisten gedaan te krijgen, dat zijn leven gespaard werd en hij als slaaf aan den Vorst des lands ten geschenke werd aangeboden. Hij werd aan den wal voor den grofsten arbeid gebezigt, zijn eten bestond 2 maal daags uit zwarte rijst en een weinig zout. Toen werd hem door den Vorst het voorstel gedaan om bij hem in dienst te treden, hij moest dan o.a. het volk in de behandeling van stukken geschut — op het strand stonden er 8 van 18 pond gemonteerd — instrueeren en de Vorst deelde hem daarbij vertrouwelijk mede, dat in het volgend jaar 20 Engelsche oorlogsschepen aan de Lampongs verwacht werden, die hem zouden ondersteunen in een aanval op Batavia. Stokbroo zou echter tot den Islam moeten overgaan, waarna hij eene behoorlijke bezoldiging, ja zelfs eene levensgezellin zou krijgen. Stokbroo weigerde echter op deze voorstellen in te gaan en werd in zijn slavenpositie teruggeworpen;

houwd, vaartuig met 1 à 2 masten, doorlopend dek en een hut. Dit soort vaartuigen was vroeger ook in W.-Java en de Lampongs goed bekend. Tjalang beteekent iemand, die op uitkijk geplaatst wordt, pantjalang een schip, dat op kondschap wordt uitgezonden, een kruiser.

(Zie art. Vaartuigen, Encycl. N.-I. door G. F. de B. K.)
 3) Tjampang beteekent wijd naar voren nithalen bij het scheppen met een pagaai, het zal dus een soort vaartuigje (sampan) door pagaaien voortbewogen, geweest zijn.

**SPECIAL ADRES
 VOOR DAMES
 EN KINDER
 KONFEKTIE**

v.s.

GERZON

LOUIS ZELDENRUST

GEDIPLOMEERD DAMESKAPPER
 Premier Prix Academie Nationale, Paris

PLEIN 16 — TEL. H. 5460 — DEN HAAG

HAARWERKEN (Speciale bewerking voor de Tropen)
 HENNÉ APPLICATIES (Onschadelijk haarkleuren)
 Ondulation Permanente (best. tegen atmosoh. invl.)
 FRANSCH MODELHOEDEN en PARFUMERIEËN

P. VAN DEN BRUL

Veenestraat 15 Den Haag
 Amsterdam, Hoorn, Leeuwarden, Groningen, Hilversum

Heeren-, Jongens- en Kinderkleeding

Speciale afdeling voor

Kleeding naar Maat

M. DIJKERMAN

Fred. Hendriklaan 198 - Den Haag - Tel. S. 1384

Schoenen naar Maat

in de beste uitvoering, zeer GEMAKKELIJKE en ELEGANTE MODELLEN

Verzending naar Oost- en West-Indië

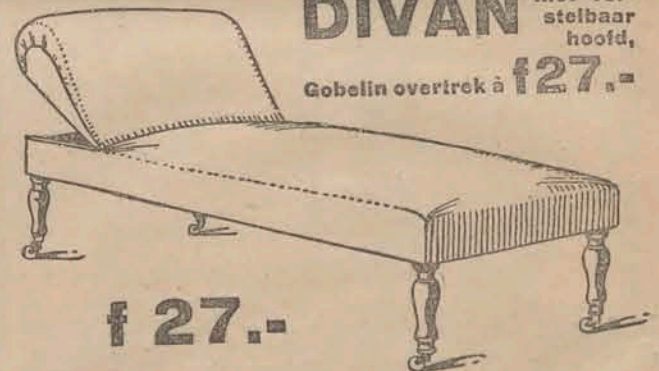
BESCHIKBAAR.

P. B. VAN MOORSEL & Co

Kerkplein 11-12, naast het Hoofdpostkantoor.
 Torenstraat 5-6 - Telefoon 2898 - Den Haag

DIVAN

met verstelbaar hoofd,
 Gobelin overtrek à **f 27,-**

f 27,-

Goedkoopst adres voor het meubeleeren en stoffeeren van woningen

J. A. VAN HEIJNINGEN

FABRIEK VAN GRAFHEKKEN - SANITAIRE ARTIKELN

AANLEG VAN GAS- EN WATERLEIDING

LEVERING VAN ALLE SOORTEN

HAARDEN, KACHELS en FORNUIZEN

•• ELECTRISCHE SMEDERIJ ••

WESTEINDE 159 TELEFOON M. 2867 DEN HAAG

BESCHIKBAAR.

WIE ZENDT U
de beste en billijkste diners aan huis?
Maison A.L.M. STEENBEEK
KOK
Ohmstraat 7 - DEN HAAG - Tel. M. 3147
Vleesch, Groente, Aardappelen en Soep of Toespijs, 90 ct. p. p.

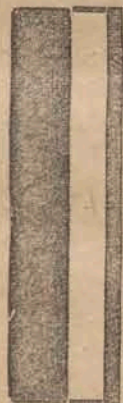

IRMA LEVI
INDISCHE UITRUSTINGEN
WITTE PAKKEN
vanaf f 14.50
3 maal gekrompen Indische Coupe
Wij garandeeren het juiste model
48-jarige reputatie
Vraagt Prijscourant of Stalen
Toezending franco
Fa. J. LEVI
Kruiskade 5 b. d. Cools.
ROTTERDAM

BABOE
di minta olih familie Indische verlofganger di Den Haag, Ohmstraat No. 116.

ROVER LEVERANCIER OSMOND
OOST EN WEST
RIJWIELEN
BIJ
J.H.C. MERCKEL
PARKSTRAAT 67 - TEL. H. 3127
BEEKLAAN 355 - TEL. M. 461
DEN HAAG
VERZENDT NAAR OOST EN WEST
ALL STEEL BATAVIER

FRANÇOIS BLOM's
MODERNE KOOKKUNST

Het uitgebreidste Kookboek
Geb. in linnen Stempelband
f 5.50
Verkrijgbaar bij den Boekhandel en bij de
Jitgeefster, Nobelstraat 20, Den Haag.

TOEPOEL's Modelschool
Joh. Camphuysstr. 165-67 (Bezuidenhout) DEN HAAG
BOKSEN, JUJITSU, ONTVETTING
VERSTERKING, TRAINING voor elke sport
Dames en Heeren. LAGE PRIJZEN
Warme en koude Kuin- en Stortbaden. Alle lessen geeft
P. M. C. TOEPOEL, Oud-Amateur-Kampioen van Nederl.,
Gediplomeerd Leeraar N. B. B.

7 maanden kwijnde hij in dit ellendig bestaan voort, totdat de vorst op zekeren dag last gaf den Hollander, die toch niets wist, te verkoopen. Men zond hem naar den Sultan van Lingga, die hem voor 30 piasters *) kocht. Zijn lot was hier beter, hoewel de Sultan op gelijke vragen als die van den Lampongsehen radja hetzelfde bescheid had gekregen; men vergunde hem zelfs elken dag een uur in het Chineesche kamp te Rhio te wandelen. Hierdoor maakte Stokbroo kennis met een Chinees, Baba Lin Sing, die, met zijn lot begaan, hem voor 50 Spaansche matten van den Sultan kocht. De Sultan deed met deze transactie een winst van 66 pCt. en zal zich bij dien verkoop vergenoegd de handen hebben gewreven. Maar nog vergenoegder was Stokbroo, want de Chinees op het punt naar Batavia te vertrekken, nam hem mede en zette onzen landgenoot als vrij man te Samarang aan wal.
Stokbroo ging al spoedig in civielen dienst over, klom daarin op tot assistent-resident, werd in die betrekking gepensionneerd en overleed in 1844.

II.

Op 14 Maart stevende de brik Anna Maria, gezagvoerder H. C. Nolte, van de reede van Samarang met bestemming naar Batavia. Nolte was een jonge Indo-Europeaan van 22 jaren, die ondanks zijn jeugdigen leeftijd reeds een ervaren zeeman mocht worden genoemd; de bemanning bestond verder uit zijn ouderen landgenoot, den stuurman Jan Pieters en verder uit Javanen. Toen de Anna Maria 5 dagen in zee was, werden verscheidene groote prauwen ontdekt, die van onder den wal van Krawang op het schip aanhielden. Het vermoeden met batak's (zeeroovers) te doen te krijgen, bleek juist; alles werd daaro mvoor het gevecht gereed gemaakt en de stukken geladen. Ook nu was windstille oorzaak, dat de brik door de snel aanroeiende 5 vaartuigen kon worden benaderd, die onophoudelijk uit hunne lange lilla's vuurden. De Anna Maria kon slechts van één stuk achteruit gebruik maken, want de roovers hielden zich in het kielwater van het schip, later, toen het doodstil was, achter den spiegel.

Drie uur lang hield Nolte het gevecht vol, maar toen roeiden de roovers op en bevonden zich weldra aan stuur- en bakboord van het tot ondergang gedoemd schip gereed om te enteren.

Wapen het volk! had Nolte bevolen en onmiddellijk had stuurman Pieters sabels en pieken uit de kajuit aan de matrozen uitgereikt. Nu begon een kort, maar vreeselijk gevecht. Doch de overmacht der meer dan 100 forsche en goed gewapende Maleische zeeroovers was te groot en Nolte spoedde zich ten einde raad naar de kruidkamer om den brand in het kruit te steken en vriend en vijand in de lucht te doen springen. De roovers ontdekten echter zijn voornemen, snelden mede naar de kruidkamer, troffen Nolte met een lanssteek in den hals, grepen hem aan en sleurden hem aan dek.

De gevangenen, Nolte, Pieters en zes Javanen, die levend in handen der roovers waren gevallen, werden nu van hunne kleederen beroofd en onder toezicht van een onbarmhartig opzichter tot den zwaarsten arbeid gedwongen. Zij moesten het schip schoon maken, ofschoon verzwakt door bloedverlies en daarna het staand en loopend want door het vuur der rooversprauwen beschadigd, herstellen. Hun bewaker bracht hen 's nachts omlaag, bond hun de handen vast en liet hen verder aan hun lot over. 's Nachts moesten zij echter weder aan dek komen om bij een invallende bui de zeilen te bergen en later na afloop der buien deze weder los te maken. Vier dagen bleef deze toestand dezelfde, zeer karig werd hun voedsel toegediend, overdag brandden de heete zonnestrallen hen op het naakte lichaam. De hartvochtige opzichter was een Javaan

*) 44 Indische guldens waren 20 Spaansche matten of piasters. Een Ind. gulden of ropy was 24 stuivers Hollandsch. Een Spaansche mat was dus f 2.64 Nederlandsch.

Het beste adres voor Indische Families
voor In- en Verkoop van hun Meubelen is en blijft het van ouds als solied en reëel bekend staande adres
J. HORNMAN & ZOON
TAXATEURS
Gr. Hertoginnel. 252, Den Haag, Tel. M. 391
..... naast het kantoor van de Beton-Maatschappij

van Soerabaja, die als mandoer in dienst was geweest op een vaartuig onder bevel van den luitenant ter zee Wychgal, welk vaartuig door zijne bemanning was afgelopen. Die mandoer was thans een der hoofden van de roover, panglima (gezagvoerder) van een der prauwen.

Op den vierden dag naderde de Anna Maria, vergezeld van de rooversprauwen, de Boompjes-eilanden ten N. van Hoek Indramajoe, alwaar zij een hunner schuilplaatsen hadden en water innamen. Vandaar werd met de Anna Maria onder konvooi van drie rooversprauwen naar Billiton gekoerst. Na gedeeltelijk door het slechte weer, gedeeltelijk door onbedrevenheid der roovers, bij de eilanden aan de Z.-W.-kust van Borneo terecht te zijn gekomen, werd na 14 dagen oponhoud aldaar de reis naar Billiton voortgezet en de brik ten slotte in een rivier bij Sitjoe (zeer waarschijnlijk het district Sidjoe op de N.-kust van Billiton) binnen gehaald. De rijst werd hier ontscheept en de geroofde menschen werden aan wal gebracht. Ofschoon uitgeput en verzwakt, moesten de gevangenen aan het lossen der Anna Maria arbeiden, des nachts onbedekt in de open lucht slapen en zich met ongekookte rijst als karig voedsel tevreden stellen, steeds verkeerende onder gedurige beschimping en mishandeling.

Doch er kwam een einde aan hun lijden. De zoon van Radja Ali, het hoofd der streek waar zij vertoefden, welk hoofd blijkbaar in verband met de vestiging van een Nederlandse bezetting op Tjiroetjoeop aan de Westkust van Billiton het verstandiger oordeelde de gevangenen van de Anna Maria uit zijn omgeving te doen verwijderen, kocht hun leven af van den rooverhoofdman voor 2 hollen amfioen. Die rooverhoofdman had zelfs eerst 880 ropijen voor hun leven geëischt.

Nolte en Pieters werden daarop door den zoon van het hoofd Radja Ali naar Tjiroetjoeop per prauw overgevoerd en vonden bij hunne landgenoten eindelijk zoo lang ontbeerde vrijheid terug. Van Tjiroetjoeop vertrok Nolte naar Muntok, vandaar naar Batavia en 2 maanden in het hospitaal te Pamalang te hebben doorgebracht, bereikte hij ten slotte Samarang. Door de indervonden mishandelingen was zijn gestel voor goed ondermijnd.

De brik Anna Maria werd door het hoofd der zeeroovers overgegeven aan Intje Oemar, zwager van den Sultan van Lingga, doch deze verbrandde het schip na al het ijzer en koper er van te hebben doen afhalen, bevreesd voor ontdekking en vervolging, toen hem de Ned. bezetting van Tjiroetjoeop bekend werd.

Kunst, Kunstnijverheid en Huisvuigt.

NABETRACHTING.

In Pu'chri.

Nu de Tentoonstelling der verzameling ter Horst — de Boer in Pulchri Studio te 's-Gravenhage weer achter den rug is — wij werden er uit belangstelling voor al het moois, dat er te zien was, telkens, soms tweemaal per dag, heengedreven — is er iets eigenaardigs in gelegen en zeker niet van belang ontbreekt, een nabetrachting te houden ook over het oordeel, geveld niet alleen door de pers, maar door het publiek. Veel daarvan komt natuurlijk overeen met hetgeen men zoo al over en in „Boeatan's" Toonkamers van Indische Kunstnijverheid te hooren krijgt.

De heer Ter Horst, die, met een paar dames, altijd in de zaal aanwezig was om aan bezoekers de noodige uitleggingen van een en ander te geven, klaagde al dadelijk de eerste dagen over gebrek aan belangstelling, later kwam hierin verbetering. Hij had gemeend, dat men zich van alle kanten zou hebben gehaast om in grooten getale gebruik te maken van deze zeldzame gelegenheid tot bewonderen der onvolprezen schatten van Indisch kunsthandwerk. Wij konden niet laten

Zeebaboe's en Jongens
beschikbaar. 203

Te bevragen in „PERSINGGAHAN"
Advies Bureau en Tehuis voor Nederl.-Ind. Bedienden
v. Roetzelaerlaan 2 - Tel. Sch. 248

CORN. VAN DER SLUIJS

BINNENHUISARCHITECTUUR, MEUBELS, STOFFEN, ENZ.

ALLEEN NOORDEINDE 162A.

DEN HAAG

TELEFOON 4782

de opmerking te maken: „Als dit waar was, dan zou „Boeatan” reeds haar doel bereikt hebben; dan zouden de Nederlanders zóó doordrongen zijn van de praktisch-ideele waarde der Indische Kunstnijverheid, dat de dagelijks met zoo onverdroten overwerkende propaganda-commissie haar taak, als volbracht, neer kon leggen, in de zalige overtuiging, dat er geen gevaar meer dreigt voor uitsterwing en ontarding dier zoozeer gewaardeerde kunst.”

Maar zoover zijn wij nu nog niet, al valt er gaandeweg hier en daar verbetering te bespeuren, niet het minst ook in de belangstelling, door de pers beïnvloed. Zoo lezen wij onder „Letteren en Kunst” in de Nieuwe Rott. Cri. van 6 dezer o.a.:

„Niet alleen de omstandigheid, dat de tentoonstelling in Pulchri gehouden wordt, doch het feit, dat zij zooveel artistiek schoons bevat, deed schilders hier rondzwalen. De kennis van en liefde voor den Indischen kunstvorm neemt in ons land duidelijk toe. Men gaat beseffen, hier met nitingen van cultuur te maken te hebben, welke niet achterstaan bij die van andere landen.”

Van die daar rondzwalende schilders maakten wij een niet onaardig staaltje van „zuiverheid in de leer” mee: Het mag bij de lezers van het Koninklijk Weekblad als bekend verondersteld worden, hoezeer sommige kenners van Indische batikkunst gekant zijn tegen het „misbruik” van wajangfiguren o.a. bij dit werk. Levendig herinneren wij ons den verontwaardigden uitroep van een dezer, toen iemand opmerkte op een mooie, bijna een eeuwoude sarong ook wel wajangmotieven afgebeeld gezien te hebben, die daarop niet misstonden: „Maar hoe zoudt u 't vinden, als op een japon, b.v. juist op de plek, waarop gezeten wordt, een Christus aan het Kruis geschilderd of geborduurd was!”

Bij de verzameling ter Horst—de Boer nu, hing tegen een der wanden een gebatikte kleed, waarop een reeks wajangfiguren, echter zóó decoratief van opvatting en kleur, dat een der schilders van naam die verzoeking niet kon weerstaan het te koopen, zelfs in wedstrijd met een zijner collega's. De koper bleek toen tevens bestuurslid te zijn eener Kunstvereniging, die fel tegen dusdanig gebruik van wajangmotieven is!

Over smaak valt dus weer niet te twisten, al moet volmondig worden toegegeven, dat werkelijk door onbevoegden in de kunst, dikwijls misbruik wordt gemaakt van de op zichzelf zoo bijzonder fraaie wajangfiguren.

Maar zelfs verschil in meening ook op dit punt is althans beter dan de onverschilligheid, die helaas ook nog al te dikwijls voorkomt, getuige de meer dan eens bij de ingangdeur geboorde opmerking van personen, die er voor verdoewald waren, na het bekij en der schilderijen in de zaal daarnaast: „Och, laten wij hier maar niet verder ingaan, dat is toch allemaal hetzelfde!” of: „Dat rare oostersche gedoe, daar voel ik niets voor!” en: „Dat is natuurlijk allemaal vreeselijk duur!”

Deze laatste vergeten, dat voor dergelijken arbeid, in Europa gemaakt, terecht meer dan het dubbele van den prijs wordt betaald. In Indië kan men van stakkerds, die in geldgebrek zijn, wel eens tegen spotprijzen koopen. Maar mevrouw ter Horst en Boeatan hebben zich daaraan nooit schuldig gemaakt. Eerstgenoemde betaalde voor de door haar goedgekeurde werkstukken behoorlijk, het afgekeurde werd door de makers elders goedkoop van de hand gezet.

Nu doet 't dubbel goed in de verschillende Haagse bladen er uitvoerige, waardeerende artikelen over te lezen. Zoo besluit de kunstcriticus de B(oeer) in de jongste „Hofstad” zijn overzicht met de woorden:

„De regering moest voor zulken arbeid toch wat meer interesse hebben. Hier hangen b.v. lappen, ingevuld met de motieven, welke de inlandische vrouwen batikken. Hoe komt het, dat die nog hier hangen? Voor onze Hollandsche kunstnijverheid zijn deze modellen van onschatbare instructieve waarde. Was Duitschland normaal, ze zouden daar al lang in een

der musea leerstof vormen voor een jonge kunstenaarsgeneratie.

Overstijpend is de veelheid en verscheidenheid dezer tentoonstelling en onder dat vele is allerlei moois. Kostelijke, soms prachtige ikats, goudweefsels, batiks, de wonderwereld van het Oosten praat hier in een aantal harer schoonste schakeeringen. Er is een lapje, violet met gouddraad doorweven, een réve, een ander, een violette vierhoek, gevat in een zilver-gouden rand: wanneer hier de tijd nog eens meer overheen gaat, welk een luister zal het dan uitstralen. Er zijn doeken bij, die men niet zou willen missen voor een Koninkrijk. Sarongs, siendangs, shawls, allerlei weefsels en batiks, van boomschors, bloemenstof *) en de edelste zij, van alle eilanden van het rijk, waarvan Holland de cultureele betekenis nog maar voor een breukdeel doorgrondt.”

In Boeatan.

Na de Sint Nicolaas-uitstalling, die vele bezoekers en koopers getrokken heeft, volgt nu in Heulstraat 19 Den Haag, al dadelijk de Kerst-etalage. Het Singaparnaasch mandewerk, dat zich zoo goed leende voor surprises is zeker niet minder geschikt om als versiering aan den feestboom te worden gehangen. Alleraardigst doen daarvoor de gekleurde taschjes, sigaren- en sigaretten-kokers, maar ook de kleine doosjes, boekjes, speldekussentjes en aanvallers van echt batikwerk en zooveel anders nog, te keus en te keur! Zij, die na druk gewinkeld te hebben, in „Boeatan” komen uitrusten tusschen 12 en 2 onder 't genot van een lekker hapje indisch eten, of 's middags tusschen 3—6 zitten na te praten, onder een geurig kopje thee, volgens de regels der kunst gezet met Ketan of andere kwee, gaan meestal achter in het magazijn nog een paar aardige inkoopden doen voor origineele Kerstmis- of Nieuwjaarsgeschenken.

In Parijs.

De in de Sint Nicolaasdagen te Parijs gehouden lezingen over Indische — voornamelijk Javaansche — kunst, zijn een waar succes geweest. De twee van Prof. Krom over de Hindoe-Javaansche bouwen en sierkunst waren natuurlijk zeer wetenschappelijk en belangwekkend, het publiek verdrong zich letterlijk in de zoo ruime Salle Liard der Sorbonne. De Parijsche correspondent van „Het Vaderland” eindigt zijn verslag met een opmerking, welke wij niet kunnen laten hier weer te geven, omdat hij op een euvet wijst, waaraan ook Indische lezingen en cursussen hier in Nederland wel eens mank gaan, wat dan soms oorzaak wordt tot slechte opkomst van het publiek.

„Misschien had men in plaats van zijn opartijdige kunsthistorie iets méér levende, esthetische kritiek gewenscht (of is dit den hoogleeraar verboden?) Ik hoorde nog een ander, m.i. zeer gerechtvaardigd protest. Onze Hollandsche sprekers hameren veel te lang op 't zelfde onderdeel.

Dikwijls is 'n enkele aanduiding voldoende. Mi-mot suffit. Maar al oogsten onze sprekers geen persoonlijk, rethorisch succes, dan is het zorgvuldig bestudeeren van hun onderwerp niettemin boven allen lof verheven.”

Ook de heer Noto Soeroto, die deze cyclus-lezingen besloot, is de Fransche taal niet zoodanig meester, dat zijne welsprekendheid daarbij op den voorgrond treedt. Maar het feit, dat hij een Javaan is, die over zijn land vertelt en dat een deel zijner woorden door vertooningen van zijn landgenoot R. M. Hardjodiringgo mooi worden geïllustreerd, maakt alles goed, zooals ook te lezen valt uit de slotwoorden van den brief van den Parijschen correspondent van „Het Vaderland”:

„Dan geeft Noto Soeroto een inleiding tot den Dans en verklaart, hoe deze zich uit 't wajangspel ontwikkeld heeft. Hardjodiringgo geeft de demonstratie. De Sorbonnezaal is daartoe herschepen in 'n modern, zeer stemmig toneel. De Lod. IV clan is weg-

*) Een matje gevlochten van gespleten orchidee-stengels, prachtig warm oranje-kleurig.

GROOTE MARKT 28 — DEN HAAG

GROOTE SORTERING GRAMOPHOONS EN GRAMOPHOONPLATEN

Voor repatrieerenden speciale conditiën

STENDERT BRUIN

VALERIUSSTRAAT 70-72 LUBECKSTR. 31 DEN HAAG

Manufacturen
Lingerieën
Bonneterie
Tricot Onderkleeding
waaronder
Janssen & Tilanus
Vriezenveen

Dames-
Confectie

met speciale
Maatafdeeling

FILIAAL: Neptunusstraat 76-78, SCHEVENINGEN

ORIGINEELE NESTLE

— BLIJVENDE HAARGOLVING —
EEN SIERAAD VOOR IEDERE VROUW
DUUR ONGEVEER EEN JAAR - BESLIST ONSCHADELIJK
Houdbaar bij elke weergesteldheid en bij het haarwassen
De behandeling uitgevoerd door specialist - Onschadelijk
haarkleuren - Haarwerken
D. BAZUINE - Den Haag - Korte Poten 23a - Tel. H. 4274

VERZAMELAARS

Zij, die Kunstvoorwerpen willen verkopen of hunne verzameling wenschen te completeeren, worden attent gemaakt op de rubriek Vraag en Aanbod in het Maandblad

NEDERLANDSCH-INDIË OUD EN NIEUW

Prijs f 2.50 per annonce van ten hoogste vijf regels. Ter kennismaking wordt op aanvraag gratis een nummer van ons Maandblad toegezonden

NOBELSTRAAT 20 TEL. H. 1987*

DEN HAAG

BESCHIKBAAR.

Wij fotografeeren U thuis

zonder verhooging

INLICHTINGEN:

FOTO-PERSBUREAU

Lange Poten 15a - DEN HAAG - Tel. H. 1741

HOTEL-RUBRIEK

AMSTERDAM

HOTEL CENTRAL Damrak 18
HOTEL KRASNAPOLSKY Warmoesstraat 171-185

THE AMERICAN LUNCHROOM Cy. Kalverstr. 16-18
BESCHIKBAAR.

RESTAURANT „LA RÉSERVE”

Rembrandtplein 44-48

BREDA

ORANJE-HOTEL t.o. het station
BESCHIKBAAR.

'S-GRAVENHAGE

PENSION „ARCHIPEL” Ballistraat 32
PENSION VAN KLEEF W. de Zwijgerl. 33 Schriftel of Mond. Inlicht. voorh. van Ind. Familiën.

Lunchroom „Thomson, Thomsonl. 31 Voor H.H. Verlofgangers degelijk Pension aangeboden, Zit- en Slaapkamer, f100.- per maand. Zit-Slaapkamer met Pension f 75.- per maand.

Hotel Rest. „DUINOORD” Sweelinckplein Spec. bezocht d. Ind. Fam. OOSTERWIJK & V. D. LUUR
PENSION „STEPHANUS”, Statenlaan 138, Tel. S. 460 Refer. v. ind. Famil. voorh.

HAARLEM

HOTEL-PENSION „MINERVA” Parklaan 86-94, Tel. 433

NIJMEGEN

HOTEL REST. „DE KEIZER” Spoorstraat 7
HOTEL CAFÉ REST. „DE POORT VAN KLEEF” Grootestraat 2-4

WASSENAAR

HOTEL-PENSION „DE KIEVIT” Voll. Pens. vanaf f 7.- p.d.
BESCHIKBAAR.

BESCHIKBAAR.

Haagsche Coöperatieve Keuken Restaurants

Keplerstraat 274 Tel. M. 2313
Anna v. Buurenstraat 204 - Tel. B. 226

Middagschotel 12-2 uur. à f 0.65
Diner 5-7 uur. à f 1.10

Diverse Schotels à la carte.

Uitzending door de geheele stad à 10.76 PER MAALTIJD en 10.14 bezorgloon PER BUS.

BESCHIKBAAR.

PENSION VILLA „DUINZICHT” DAMES STRIKWERDA

JOH. v. OLDENBARNEVELT. 76, HOEK FRANKENSLAG BIJ DE OUDE SCHEVENINGSCHIE WEG EN BOSCHJES LIJN 8, 10, EN A. TELEFOON SCHEV. 949.
RUIJ UITZICHT MATIGE PRIJZEN

Hotel „PROMENADE”

Oude Schev. weg 21
TEL. SCH. 454

Aangenaam Zomer- en Winterverblijf
Prachtige ligging :: Matige Prijzen

gestopt onder 'n sobergrijs, fluweelen fond. Hoe dezen innerlijken, van binnen uit gegroeiden dans te schilderen? Met de soberste middelen: met 'n bijna onmerkbaar hoofdschudden, 'n onnavolgbaar handwieken (men denkt aan Apollinaire's Les mains s'envoient...) geeft de danser in den Dewi-dans de stille gracie der vrouw en daarna in den kelono de kracht, maar ook de onevenwichtigheid, het ijdele, uiterlijke van den man (gelach der bevallige sexe!), dat zich ten leste toch tot een strakke Boeddha-wijsheid verstillt. Diep ontroerd maakt 't publiek een eerbiedige pauze, alvorens in 'n hartstochtelijk applaus uit te breken. Prof. Pernot, voorzitter van het Comité van het Centre d'Etudes, spreekt een kort slotwoord. In dezen tijd, waarin de volkeren elkaar meestal tevergeefs zoeken, kunnen dergelijke lezingen 't contact herstellen. Een dergelijke propaganda, die niet egoïst, maar breed menschelijk is opgezet, is verreweg 't beste."

In Caïro en Alexandrië.

Zelfs buiten de grenzen van Europa, maar nu wat dicht bij den Archipel, zullen de produkten van Indische Kunstnijverheid worden bekend gemaakt. Op verzoek van den heer oud-Gouverneur-Generaal Graaf van Limburg Stirum, thans gezant te Caïro, gaat Jonkvrouw D. von Schmidt auf Allenstadt, vroeger lid van den Raad van Beheer, nu nog lid van de propaganda-commissie van Boeatan, eerstdaags daarheen om eene tentoonstelling te houden van Javaansche batik en verschillende Indische weefsels, waarbij zij, als liefdevol deskundige, de noodige uitleggingen kan geven. Dezelfde Tentoonstelling denkt zij ook in Alexandrië te houden en nam daartoe o.a. een prachtige collectie doeken van Boeatan mee.

Wij wenschen haar bij haar mooi werk het allerbeste succes toe.

De Vereeniging „France-Java”.

Met belangstelling zullen onze lezers vernemen, dat op 9 Juli l.l. te Parijs de Vereeniging onder dezen naam, is opgericht geworden. Met belangstelling, omdat het doel, in algemeenen zin, van France-Java met dat van Oost en West hier te lande, groote overeenkomst vertoont. In de aankondiging der oprichting aan het Hoofdbestuur onzer Vereeniging n.l. wordt dat doel aldus omschreven: de ontwikkeling, versterking en verbetering der geestelijke en stoffelijke banden welke Nederl. Indië met Frankrijk en zijne koloniën vereenigt. France-Java is voornemens, te dien einde, vergaderingen te beleggen, lezingen te doen houden, schrifturen te verspreiden, samenwerking te zoeken met vereenigingen in denzelfden geest werkende, kortom, alles in het werk te stellen wat aan de meerdere bekendheid van die landen, ten goede kan komen. Tot de tot het bestuur en het lidmaatschap toegetreden behoreen naast hooge Fransche dignitarissen en particulieren, ook een zestal in de samenleving der hoofdstad vooraanstaande Nederlanders.

Secretaris-Generaal is de heer M. W. J. F. de Ryck van der Gracht, 23 Avenue de Ceinture — Enghien-les-Bains — (Seine et Oise).

Het Rumphius-Gedenkboek.

In No. 48 van het Kol. Weekblad werd door den schrijver van het artikel „Een ex. van Rumphius' Landbeschrijving óók in Indië”, in den aanhef even gewezen op het „mobie Rumphius-Gedenkboek”.

In aansluiting daarbij mag het nog wel eens nadrukkelijk worden gezegd, dat dit boek, ofschoon reeds ruim twintig jaar geleden verschenen, thans nog hooge wetenschappelijke en vooral historische waarde heeft en... in de toekomst ook zal behouden.

Verscheidene Nederlandsche en Duitsche geleerden schreven in dat monumentale werk met

BESCHIKBAAR.

Restaurant „GUDE”

WEIMARSTRAAT 341 TELEFOON M. 5240

Diners vanaf 80 cent
Dagschotel (tusschen 12 en 2 uur) . 60 cent
Uitzending van Diners tusschen 4 en 7 uur
Kamers met pension vanaf f 50.- per maand

Aanbevelend, EUG. J. D'HAINÉ

grooten eerbied over den „Indischen Plinius”, van wien Dr. M. Greshoff eens getuigde: „Rumphius, die uitnemende natuuronderzoeker, wiens invloed zelfs na twee eeuwen nog zóó groot en zóó onmiddellijk is, dat het soms schijnt alsof hij nog rondwandelt, leerende van de Indische planten en dieren, en opwekkend tot nader onderzoek van de landen der Oost-Indische Compagnie.”

Blijkens een in dit Nr. geplaatste advertentie is het Rumphius-Gedenkboek nog verkrijgbaar bij het Koloniaal Instituut te Amsterdam.

Van Week tot Week.

4-11 DECEMBER.

Bevordering der toonkunst in Ned-Indië. Te Soerabaja is een „Vereeniging ter bevordering der toonkunst in Ned-Indië” opgericht. Zij beoogt het invoeren van examens in Ned-Indië geheel in aansluiting met dergelijke examens in Nederland. Het bestuur is aldus samengesteld: Meij. Kitty Ament, voorzitter, Mevr. B. Fels-Wijers, vice-voorzitter, tevens penningmeesteresse, Fr. Hoffman, 1e secretaris, P. J. van Efferen, 2e secretaris, Mevr. C. van Leeuwen, commissarissa.

Economische toekomst van Indië. Prof. mr. M. W. F. Treub heeft den 4en dezer voor de Amsterdamsche Studentenvereniging voor Sociale lezingen een voordracht gehouden over: De economische toekomst van Indië. (De N. R. Ct. van 5 Dec. bevat een overzicht).

Oud Hindoe-graf ontdekt. Contr. Maurenbrecher van Malang kreeg onlangs bericht, dat er nabij den top van den Kawi een oud Hindoe-graf was ontdekt, wat door een persoonlijk onderzoek zijnerzijds werd bevestigd. De hr. M. liet het graf schoonmaken en zond een afdruk van den beschreven grafsteen ter ontcijfering naar Batavia.

Fusie Spoorweg-Personeel. De fusie van de beide organisaties van het spoorweg-personeel is thans door beide organisaties goedgekeurd. De heer Rooyackers, bekend van de onderofficieren-organisatie Ons aller Belang, werd tot bezoldigd voorzitter gekozen.

R. M. Noto Soeroto in Parijs. De N. R. Ct. van 10 dezer (Avondbl.) wijdt een beschouwing aan de lezing van R. M. Noto Soeroto over Javaansche kunst, gehouden in de Sorbonne te Parijs.

Prof. Kleintjes over de herziening van het Reg. Regt. Den 7en dezer hield Prof. Mr. Ph. Kleintjes een voordracht voor de leden van het Ind. Genootschap te 's-Gravenhage over het aanhangige wetsontwerp tot herziening van het Regeeringsreglement van Indië.

In Nederland studeerende Indonesiërs. Hindia Poetra van Nov. maakt melding van examens door Indonesiërs afgelegd, n.l.: Landbouwhoogeschool Wageningen: in Sept. propaedeutisch examen A de hh. M. Soebarto, R. Goenoeng Iskander en M. Teko. Universiteit Leiden: 5 Oct. doctoraal examen rechten, de hr. Zainal Alidin; 15 Oct., doctoraal examen indologie (economische richting) de hr. M. H. Kartawisastro. Universiteit te Utrecht: 19 Oct. bevordert tot arts de hr. J. A. Latumeten. Handelshoogeschool te Rotterdam: 27 Oct. handelseconomie de hr. Mohammad Hatta.

H. L. C. Wolterbeek Muller. † Den 10en dezer overleed te 's-Gravenhage de gep. luit. t. zee 1e kl. H. L. C. Wolterbeek Muller. De overledene die behoorde tot een der weinig overgeblevenen, gerechtigd tot het dragen der Kraton-medaille, maakte van 1873 tot 1875 het inluiden van den Atjehkrijg mede.

Ds. S. van Doorn. † Te Makassar is in den leeftijd van 46 jaar overleden Ds. S. van Doorn, sedert 1920 predikant aldaar.

Directeur der Koninklijke. De N. R. Ct. verneemt uit de beste bron dat tot directeur der Kon. Ned. Mij. tot expl. van petroleumbronnen zal worden benoemd de heer J. B. Aug. Kessler, wiens vader, die dezelfde voornamen droeg, een der eerste directeurs van die maatschappij is geweest.

Dr. H. Philipp. Aan de Universiteit te Genève promoveerde tot doctor in de physische wetenschappen op een proefschrift, getiteld: Contributions à la géologie de la partie meridionale de Sumatra, de heer H. Philipp.

Nederlandsche Zendingsvereniging. De heer G. J. Staal, oud-Gouverneur van Suriname, die benoemd werd tot lid van het Hoofdbestuur der Ned. Zend. Ver., heeft deze benoeming aangenomen. (Ned. Zendingsblad).

Hôtel de l'Europe

AMSTERDAM

HUIS VAN DEN EERSTEN RANG
ZALEN VOOR PARTIJEN

J. A. VAN BRAKEL - UTRECHT

F. C. DONDERSTRAAT 22a

Pension voor geheele Families

PENSION-PRIJZEN NADER OVEREEN TE KOMEN

Persoverzicht uit de Indische Bladen en Tijdschriften.**UIT DE EUROPEESCHE PERS.****De Regeering over de Corruptie.**

De Loc. (van 31 Oct.) citeert hetgeen § 7 van het Afd. verslag over de suppletore begroting in den Volksraad meldt onder den titel van „Corruptie“.

Aan de memorie van antwoord der Regeering ontleenen wij, aan de hand van de Loc. (van 5 Nov.), o.m.:

Het verwijt, dat de Regeering te weinig aandacht zou hebben geschonken aan velerlei waarschuwingen en aanwijzingen, die reeds jaren op vergaderingen en in de pers geuit zouden zijn tegen verschillende misstanden en dat verschillende diensthefs voor hun ambtenaren in de bres zouden zijn gesprongen om allerlei ontoelaatbare handelingen te verheimelijken of althans te vergoelijken, is in zijn algemeenheid onjuist. Ieder, die met dergelijke aangelegenheden in aanraking is gekomen, weet, hoe gemakkelijk een onjuiste klacht of beschuldiging wordt geuit en hoe moeilijk het is tot staving van een soms juiste beschuldiging bewijs te vinden. Deze moeilijkheden zullen der Regeering echter niet afschrikken.

Wat de diepere oorzaken van de bedoelde verschijnselen aangaat, is de Regeering van oordeel, dat de drie als zoodanig in het Verslag naar voren gebrachte factoren bepaaldelijk onjuist zijn. Veelver zoekt de Regeering de diepere oorzaak dan ook niet anders leden, bij het individu zelf, en zal haar inziens het moreel peil der ambtenaren door een doelmatig ingericht controle-systeem zijn te schragen.

In dit verband wijzen wij nog op de — volgens de Deli Crt. (van 8 en 13 Nov.) „buitengewoon lezenswaardige“ — artikelen in het Soer. Hblid., (van 24 Oct. t.m. 6 Nov.), over „het politie-schandaal te Batavia.“ Twee eischen worden met name gesteld, verbetering der politie in de steden en het binnenland en herstel van veiligheid, orde en gezag, en daarnaast verbetering en vooral versneling van de rechtspraak. Ook de Java Bode (vanaf 30 Oct.) acht de onthullingen „zoo belangwekkend, dat zij deze artikelen bekort overneemt.

Provinciale- en Regentschapsraden.

De Regeering heeft bij den Volksraad een aantal ontwerpen ingediend betreffende de inrichting en de samenstelling van de door de jongste bestuurs hervorming mogelijk geworden provinciale en regentschapsraden.

Volgens de Sum. Post (van 13 Nov.) is het voornemen der Regeering dit onderdeel der bestuurs hervorming voorloopig alleen te verwezenlijken in West-Java, zoodat alleen voor dit gebiedsdeel de provincie en de zelfstandige regentschapsgebieden worden ingesteld. Bij de bedoelde stukken is ook het ontwerp voor de regeling van het kiesrecht ten behoeve van verkiezing van leden der genoemde raden. Deze kiesrechtregeling nu stemt in aard en wezen overeen met de nieuwe kiesrechtregeling, door de Regeering voor den Volksraad geformuleerd. Ook voor den provincialen raad dus wordt het kiezerscorps gesplitst in twee groepen: Nederlanders en niet-Nederlanders, en elk dezer groepen kiest uitsluitend zijn eigen vertegenwoordigers. Hier treden de leden van de regentschapsraden en de gemeenteraden als kiezers op, doch in twee landaard-groepen gescheiden. De Nederlandsche leden dier raden vormen gezamenlijk één kiesgroep, de niet-Ned. kiezers kiezen hun mannen in afzonderlijke kiesdistricten, waarvoor aangewezen worden de afdeelingen der provincie (thans de residentien).

Het blad betoogt, dat door deze regeling, thans ook ingevoerd wordende voor de lagere rechtsgemeenschappen in Indië, het rascriterium niet is uitgebannen, doch wel integendeel is versterkt. De

Hotel de Bellevue

BEZUIDENHOUT 15 :: 's-GRAVENHAGE

TEL. INTERC. H. 447.

twee hoofdlandaarden zullen gescheiden naar de vertegenwoordigende lichamen optrekken en mitsdien in de vertegenwoordigende colleges gescheiden blijven. Sehr. blijft daarin de kiem zien van toekomstige zeer ongewenschte toestanden.

Voor de verkiezing van de inheemsche leden van den regentschapsraad wordt wederom een „ge-trapt“ kiesstelsel voorgesteld:

De dessa (analphabeten) kiest kiesmannen; de kiesmannen kiezen leden van regentschapsraden; de gemeenteraden, regentschapsraden en afdeeling-raden kiezen leden van den Volksraad. Alles bij scheiding van landaard en elke landaard kiezen-de voor zijn eigene groep uitsluitend.

Een interview met dr. Moresco.

De redacteur te Batavia van het Soer. Hblid. heeft een interview gehad met dr. Moresco. Aan het blad van 5 November ontleenen we o.m., dat de oud-vice-president van den Raad van Indië als zijn meening gaf, dat de Indische financiën zwaar belast zijn, doordat wij in Indië meer zijn gaan doen, dan het land kon betalen. De financiële krachten van Indië zijn sterk overschat. Dat dateert niet van 1918, maar van vóór dien. In 1918—1921 kwam daarbij de psychische werking van den eersten tijd na een wereldoorlog. De ontspanning na den oorlogsdruk heeft sinds begin 1919 overal ter wereld niet alleen de economische verhoudingen in de war gebracht, maar ook een zekere psychische beneveling veroorzaakt. Doch reeds lang vóór dien is men in Indië begonnen de productieve krachten te zwaar te belasten.

In 't bijzonder denkt de heer M. hierbij aan de uitbreiding van allerlei speciale diensten met Eur. personeel, dat natuurlijk duur is, of met betrekkelijk hoog betaald Inlandsch personeel. De postdienst b.v.! Wij trachten gewoonlijk intensiever te besturen dan andere koloniseerende mogendheden. In de Engelsche koloniën b.v. vindt men veel minder Eur. ambtenaren.

In een vergelijking in dat opzicht van Ned.-Indië met Britsch-Indië, zijn er, volgens den heer M., tot op zekere hoogte ook daarin heel nuttige parallellen te trekken.

Dan hebben wij het volksonderwijs in Ned.-Indië betrekkelijk eerder aangepakt. Br.-Indië nam 't eerst het hooger onderwijs ter hand. Daar begon men van boven af, wij begonnen in Ned.-Indië van onderen op. Het onze lijkt me rationeeler. Maar levens schijnt het me toe, dat zelfs onze vele primitieve volksschooltjes boven de krachten van ons volk gaan.

En wat de verschillende diensten betreft: men stelt te hooge eischen aan het personeel. Ieder dienstchef wil liefst een groot aantal ambtenaren hebben met H. B. S.-opleiding en een paar jaren vakstudie. En dat kan Indië niet betalen!

Volgens den heer M. stelt de Inlandsche beweging eenigszins te leur. Zij geeft blijk van betrekkelijk geringe innerlijke kracht. Zij is eenzijdig. Het maakt soms den indruk, dat zij uitsluitend politiek, d.w.z. zonder krachtigen, geestelijken en economischen ondergrond is. Met de volksbeweging in Br.-Indië is het evenzoo gesteld, gelooft spr. In ieder geval heeft men daar inheemsche ondernemingen, die geheel onder beheer en toezicht van Inheemschen staan.

De heer M. kan niet inzien, dat de wettelijke en maatschappelijke verhoudingen in Ned.-Indië belletsels leveren voor zulk een economische volkswikkeling, wat men vaak hoort beweren:

De Chineseesche koelie, die zonder een cent te bezitten in Ned.-Indië begint te werken, brengt het soms tot groote zaken, wordt beheerder van eigen ondernemingen. Het zou van groot belang zijn, als wij teekenen zagen, dat ook de Inlanders tot ontwikkeling van meer eigen kracht kwamen, ook economisch. Spr. zegt niet, dat de economische be-gaafdheden er niet zijn, doch slechts, dat ze zich, door welke oorzaken dan ook, niet krachtig uitspreken, ofschoon de mogelijkheid harer ontwik-

Aan de Leden van „Oost en West“

Het bestaan van het „Koloniaal Weekblad“ is, dit behoeft geen betoog, een levensbehoefte voor Uw vereniging.

Ten gevolge der heerschende malaise wordt het bestaan van genoemd blad bedreigd.

Op twee manieren kunt U het orgaan steunen:

- 1°. door de adverteerders, die Uw weekblad helpen financieren, met Uw inkoop te bevoordeelen en daarbij den naam van het blad te vermelden,
- 2°. door Uw leveranciers aan te sporen in Uw orgaan te adverteeren, of door onzen reiziger bij Uw leveranciers een introductie te verschaffen.

Mogen wij op Uw medewerking in deze rekenen?

DE UITGEEFSTER.

Dansen leeren in 4 Lessen

Aan de ACADEMIE DE DANSE MODERNE

N. DE PARMENTIER

: Bezuidenhoutsche weg 11 :

bestaat gelegenheid tot onderricht in de dansen die thans in de Hoofdsteden van Europa en vogue zijn.

Aan beginners van elken leeftijd, zoowel aan hen, die elders geen resultaat bereikten wordt gegarandeerd, dat zij na vier lessen overal kunnen dansen.

Inlichtingen dagelijks van 11 tot 12 en van 2 tot 9 uur.

Zijt Gij Abonné

van het rijk Geïllustreerde
Maandblad

NEDERLANDSCH INDIË
OUD EN NIEUW

Zoo niet, vraag dan gratis proefnummer
aan bij de Administratie

PRIJS PER JAARGANG f 20.—

Te voldoen in twee halfjaarlijksche termijnen
van f 10.—

Losse nummers f 2.50

Nobelstraat 20 Den Haag

Telefoon H. 1987*

Hotel „de Leeuwerik“

KRUISSTRAAT 30-32 :: HAARLEM

TELEFOON 514

Huis van den Eersten Rang

CENTRALE VERWARMING. S

BESCHIKBAAR.

NEDERLANDSCHE HANDEL - MAATSCHAPPIJ

Gestort Kapitaal / 80,000,000.-
Statutaire Reserve - 19,769,180.-
Buitengewone Reserve - 22,660,000.-

Hoofdkantoor: AMSTERDAM.

Agentschappen te ROTTERDAM en 's-GRAVENHAGE.

Vestigingen in Nederlandsch-Indië,
Straats-Settlements, Britsch-Indië, China en Japan.

In- en Verkoop van Wissels en Telegrafische Transferten
Incasseeringen en Financieringen.

Schriftelijke en Telegrafische Credieten.

Reiscrédietbrieven.

Deposito's.

Rekeningen-Courant.

Administratie van Effecten en alle andere Bankzaken.

't SPORTHUIS

v/b E. ARNOUITS

GRAVENSTRAAT tegenover de Bonneterie DEN HAAG

HEEREN
MODE
ARTIKELN

PRIMA

Engelsche
Regenjassen

voor

Dames en Heeren.

Wanneer U

PERIODIEKEN

wilt uitgeven, wend U dan tot ons. Wij zijn daarvoor speciaal ingericht en kunnen derhalve voor

goede en tijdige aflevering

zorg dragen. Desgewenscht verzorgen wij voor U de

Administratie en Expeditie

Onze rotatiepersen staan gereed voor uw **grote op-lagen**, onze prima snelpersen voor die tijdschriften, waarbij het vooral op **kunstdruk** aankomt

N.V. Drukkerij Ten Hagen

Nobelstr. 20, Den Haag, Tel. H. 1987*

Nederlandsch Administratiekantoor

Hoofdkantoor: WILLEMSPARKEWEG 4 - AMSTERDAM

Bijkantoor: 's-HERTOGENBOSCH, Parade 1, Tel. No. 1079

ALLE BANKZAKEN

Verstrekt gratis advies betreffende alle fondsen en aandelen, verhandelt valuta op termijn, belast zich met uitvoering van orders op de Amsterdamsche Beurs. S.

DE BAS & Co., Bankiers HEERENGRAGHT 17 - 'S-GRAVENHAGE

BELASTEN ZICH MET ALLE BANKZAKEN

:: Safe-Inrichting ::

keling bestaat. Wat de wetgeving betreft, bezit ieder gelijke kansen. En nu lijkt het spr. ondenkbaar, dat een volk, waaruit geen industriele en handelsleiders voortkomen, wel gezonde politieke partijen en krachtige politieke leiders zal opleveren. De politieke partijen kunnen niet gelijkwaardig zijn, als de groepen, waaruit ze voortkomen, niet economisch gelijkwaardig blijken te zijn. Daarentegen is in de Inheemschen de intellectuele begaafdheid aanwezig. (Inlandsche artsen, rechtskundigen, bouwopzichters enz.). Maar dit is niet voldoende om geld te verdienen, kapitaal te vormen. En geregelde kapitaalvorming is onontbeerlijk, wil de productie de toeneming der bevolking bijhouden.

De heer M. is niet zoo pessimistisch gestemd over de ontwikkeling van de Pacific-situatie:

Het is waar, Japan's expansienoodzaak valt niet te onderschatten, maar dat behoeft nog geen politieke en militaire expansie te zijn. De hoofdzaak is, hoe 't in China zal gaan. Slaagt men er daar in, te bereiken wat men nu al sedert 1911 nastreeft: een stabiele en gezaghebbende regering te vestigen, dan is er gelegenheid voor alle volken om er ten handel te komen en aan de ontwikkeling der hulpbronnen deel te nemen. Japan behoeft dan door zijn ligging reeds zulke natuurlijke voordeelen, dat het zich daarmee gerust kan tevreden stellen, en geen oorlog met anderen om den voorrang behoeft te voeren.

Op de vraag: „En als China er niet in slaagt?“ antwoordde de heer M.: Intusschen, al ben ik niet pessimistisch gestemd over de Pacific-situatie, toch oordeel ik het goed, te zorgen de neutraliteit te allen tijde te kunnen handhaven, mits wij de financiën van het land op een gezonde basis hebben.

De heer Moresco zal in Holland denklijk weer zijn oude studie opvatten: *ontwikkeling van koloniale staatsinstellingen*. Het is noodig, aldus spr., dat die studie ernstig en vooral zooveel mogelijk onpartijdig wordt ter hand genomen.

De heer Zaalberg, 35 jaar aan de krant.

Den 6en Nov. was het de jubileumdag voor den hoofdredacteur van het *Bat. Nwsbl.*, den heer F. H. K. Zaalberg. Volgens het Soer. Hbl. (van 6 Nov.) spreken tot het publiek de leiding en voorlichting, welke een dagblad geeft; en, waar het *Bat. Nwsbl.* een orgaan van gezag is geworden, komt de verdienste daarvan in de eerste ook toe aan den heer Zaalberg. De heer Z. is vooral ook geweest de pleitbezorger voor de belangen van den Indo-Europeaan en de strijder voor de rechten van deze belangrijke bevolkingsgroep. Die belangen behartigt hij als hoofdredacteur van het *Bat. Nwsbl.*, als hoofdbestuurslid van het I. E. V. en straks misschien als lid van den Volksraad.

Selatdjaran.

De *Loc.* (van 27 Oct.) bericht: De inventaris van het rijkland *Selatdjaran* ter waarde van f 800.000 is, naar onze redacteur te Bandoeng meldt, vrijwel geheel verkocht tot zeer lage prijzen. In ondernemerskringen wordt ernstig geklaagd, dat de verkoop alleen op Java en niet op Sumatra is geadverteerd. Op het perceel *Selatdjaran* zelf kwam een bod in, dat nog niet is toegewezen.

UIT DE INLANDSCHE PERS.

Een en ander over hygiënische toestanden in de Kampongs van de Hoofdplaats Padang (Westkust van Sumatra).

I.

„Brani Batoel“ schrijft in de „Sinar Sumatra“ van 21 Juli 1923 wel te weten dat de scherpe wijze, waarop hij somtijds op bestaande maatschappelijke wantoestanden wijst, den toorn opwekt van vele der lezers van dat blad, al heeft hij ook het grootste gelijk van de wereld.

Reeds vroeger schreef hij over de thans in werking zijnde regeling, die de reinheid en netheid van

BESCHIKBAAR.

ROTTERDAMSCH LLOYD

Directie: WM. RUYS & ZONEN - ROTTERDAM

Geregelde MAIL- en PASSAGIËRSDIENST van ROTTERDAM naar NEDERLANDSCH-INDIË met aansluiting naar alle havens in den IND.-ARCHIPEL

LUXUEUS INGERICHTE MAILBOOTEN, alle voorzien van draadloze telegrafie en onderwater-kloksignaal.

de Padangsche kampong moet bevorderen en verklaarde daarbij dat de Kamponghoofden en Wijkmeesters in functie niet die diligentie ten deze aan den dag legden, zooals vroeger, toen de Hoofdplaats Padang nog geen Gemeente was.

Als gemeentenaar, die niet in dienst is van de Gemeente, beschouwt hij de gegeven voorschriften van den Geneeskundigen Dienst, als te zijn uitgevaardigd in het belang van de reinheid van de Padangsche kampongs om op die wijze besmetting van ziekten, w.o. de tuberculose en andere, te voorkomen.

Hulde brengt de schrijver aan den Geneeskundigen Dienst in Ned.-Indië voor hetgeen werd verricht ter bestrijding van de pest in de haarden van Magelang en Wonosobo op Java.

Doch bij den lof van de Padangsche Regeling, past, naar schrijver's mening de opmerking, dat zij te haastig is ingevoerd en dat zij, bij het in het leven roepen van eene nieuwe orde van zaken, te voren aan de niet-intellectuele massa had moeten zijn uitgelegd.

De geneesheer heeft natuurlijk wel een beeld van den bestaanden toestand, doch de belanghebbende kampongbewoners hebben meestal, behoudens uitzondering, geen kijk op de vuilheid, waarin hun dorp verkeert.

Zooals de toestand nu is, wordt er proces-verbaal tegen die overtreders van het Reglement opgesteld, waarna zij voor den rechter worden geroepen en dan gestraft met eene geldboete, die afhangt van de hoegrootheid der overtreding.

Van die boetebetaling komt men niet af, terwijl de betaling van een Rijksdaalder boete den overtreder reeds ernstig bezwaart.

Het groote bezwaar is dat de groote domme menigte zoo dikwijls de gegeven voorschriften niet begrijpt en niet weet wat de geneeskundige faculteit of de gezagvoerende personen eigenlijk willen.

Willen deze autoriteiten ziekten en de verspreiding daarvan voorkomen, dan moeten de ziekten en de gemaakte voorschriften uitvoerig aan het volk worden duidelijk gemaakt.

Men heeft daarvoor dikwijls de hulp van de redacties der nieuwsbladen ingeroepen, doch het maken van propaganda voor de netheid en reinheid der kampongs, is nog al teleurstellend geweest, hetgeen wordt toegeschreven aan het bestaande feit dat de dikwijls niets wetende kampongbewoner nauwelijks weet wat in de andere kampong gebeurt.

Onder die omstandigheden geeft de hulp der redacties in de praktijk niet veel.

Naar schrijver's mening bedraagt het aantal personen dat niets van de voorschriften van den Geneeskundigen Dienst begrijpt, zeker 10 % van de bevolking.

Om die reden ziet de schrijver in het maken van propaganda heil en acht hij het noodig dat in elke kampong niet alleen de ziekteverschijnselen, doch ook de oorzaken en de geneeswijze van elke ziekte duidelijk aan het volk worden geleerd.

De voorschriften van den geneeskundigen dienst worden met kracht in toepassing gebracht, doch men krijgt een gevoel van weemoed over zich bij het waarnemen van de onkunde der menigte, die geen begrip heeft van hetgeen het denkbeeld Volksgezondheid zeggen wil.

Het is thans verplichtend dat de oude privaten worden opgeruimd en vernieuwd, terwijl de water- en vuilafvoer zoëdanig moet zijn dat geen verstoppingen in de goten kan plaats hebben.

Voor de geldelijk welgestelden is dat geen bezwaar, doch de Gemeentenaar, die bij den dag leeft, ziet in de uitvoering van dat Overheidsbevel iets anders en vraagt zich af of hij daaraan wel kan voldoen.

De stad Padang is eene oude vestiging, waarin vele huizen op ouderwetsche wijze zijn gebouwd en waarvan de bijgebouwen met accessoires in bouwvalligen toestand verkeerden en die thans plotseling moeten worden vernieuwd.

Wanneer U bij uw leverancier van Geldersche Worst, de worst ontvangt met een loofje gemerkt „Anton Hunink, Deventer“, dan verzekeren wij U, dat die Worst van prima Geldersche varkens bereid is en door vakmannen gemaakt is, terwijl wij ons verantwoordelijk stellen voor de qualiteit.

Anton Hunink Deventer.
Hofleverancier.

S

PFAFF naaimachines
 zijn de beste. — Alleen verkrijgbaar bij
A. J. MEERPOEL
 DEN HAAG DELFT
 Prins Hendriksiraat Binnewatersloot 26
 hoek Roggeveenstraat Telef. 888.
 Telef. N. 4853.
 Reparaties aan alle soorten en merken naaimachines. Speciale vakkundige emballeering van Naaimachines voor Indië.

Confiserie en Chocolaterie Royales
J. A. KRUL
 Salon de Rafraîchissements
 NOORDEINDE 44 DEN HAAG

Onwillekeurig stelt de schrijver daarbij de vraag, aan wien het verzuim moet worden geweten dat aan dien ongunstigen toestand in zulk een langen tijd in het geheel geen aandacht is geschonken?
 Als antwoord op die vraag, geeft de schrijver het navolgende ten beste, ten behoeve van de lezers van de „Sinar Sumatra“.
 De Gemeente Padang beschikt over een geneesheer, die er naar streeft de hygiënische toestanden ter hoofdplaats te verbeteren.
 Vroeger gewoon zijnde in eene groote stad te werken, is hij van meening dat het niet noodig is aan de kampongbewoners eenigen tijd te laten om de oude woningen op te ruimen en de terreinen in de kampongs schoon te maken.
 Dit moge mogelijk zijn in eene groote stad, voor iedere kleine plaats als Padang, waar in vele opzichten zulke andere toestanden bestaan en de bewoners andere begrippen hebben oer hygiënische toestanden, zal men een gematigder gedragslijn moeten volgen.

(Wordt vervolgd).

UIT DE CHINEESCHE PERS.

Eene vrouwenstem.

In een vroeger opstel over dit onderwerp werd de toezegging gedaan dat later nog wel de gelegenheid zoude bestaan om iets te zeggen over zekere verhoudingen in de Chinese samenleving in Ned.-Indië, ook in verband met den nieuwen tijdgeest.
 Daaraan is gevolg gegeven en bespreekt de persoon van „Kim Njo“ in de „Sinar Sumatra“ van 21 Juli 1923 thans de Chinese maagd, met betrekking tot de Chinese huishouding, welke al dadelijk aanleiding geeft tot de opmerking, dat het bestaan van het jonge meisje ten dezen aanzien de oogen, de ooren en den mond van de ouderen van dagen doet sluiten.
 De oorzaak daarvan is de algeheele onverschilligheid van het Chinese jonge meisje voor aangelegenheden van huishoudelijken aard, als koken, het schoonhouden van de woning, het herstellen van de kleedij enz.
 Zij heeft trouwens geen tijd voor dergelijke bezigheden als men uren besteedt aan het poederen van het gelaat met geparfumeerde bedak, het verzorgen van het haar, het kijken in den spiegel en den huisarbeid beschouwt als een vloek.
 Gelukkig zijn er ook nog Chinese meisjes, die in de vervulling van den huisarbeid eene levensvulling zien en op die wijze aan de dagelijkse verving ontkomen.
 Zij werken hard in de keuken, verrichten daarna handarbeid en zij die naar intellectueele ontwikkeling streven, nemen een boek ter hand of maken muziek op piano, mandoline, gitaar dan wel viool.
 In het kort, hetgeen de mannen doen, willen die Chinese meisjes gaarna navolgen.
 Behoudens uitzonderingen natuurlijk, neemt de zucht naar het uitoefenen van sport, door de jonge Chinese meisjes, ter hoofdplaats Padang, zooals voorspeld werd, af.
 De redenen daarvan zijn dat het haar der dames in de war raakt, de toiletten verkreukelen en de critiek van de mannen, vooral ten aanzien van de Westerlingen overgenomen moderne dansen, niet gering is.
 Het Chinese jonge meisje beschouwt in den tegenwoordigen tijd alles wat verouderd is als een hinderpaal voor hare ontwikkeling.
 De hoofdgedachte is dat zij, evenals de man, geheel vrij wil zijn.
 Zij gaat ongaarne meer persoonlijk winkelen in de Chinese toko's, uit beschaamdheid en vrees van eene ontmoeting met Westersche schoolvriendinnen, terwijl zij elke ras- en landgenoot, die niet gekleed is in jas en broek van Europeesch model, voor minderwaardig aanziet.

Het bezoeken van de Europeesche winkels, ook al is alles 100 % duurder, is aangenamer omdat het streeft met Mevrouw en Mejuffrouw te worden aangesproken inplaats van „nona“ en „latji“ in de Chinese toko's, hetgeen minderwaardig klinkt.
 Wanneer het moderne Westersch gekleede Chinese meisje op schoenen met hooge hakken in waggelenden en snellen gang in de Chinese toko komt, wordt zij of door de landgenooten uitgelachen of verdacht van het zoeken naar een echtgenoot, hoewel de praktijk aanwijst dat daartoe geen aanleiding bestaat.
 In den Europeeschen winkel is van eene dergelijke behandeling geen sprake.
 Volgens de meening van de schrijfster hebben de mannen eene scherpe critiek en veel praats, doch als zij in de plaats van de Chinese vrouw stonden, zouden zij op dezelfde wijze handelen als de moderne Chinese vrouw thans doet.
 Haar inziens moet men deze een kans geven om zich op hare wijze te ontplooiën, hetgeen zeer goed mogelijk is als zij maar weet te waken tegen excessen van hetgeen als eene goede gewoonte is aangenomen of als zoodanig wordt beschouwd.
 Alle uitersten zijn slecht, omdat zij het verste van de waarheid afstaan.
 Als creatuur, als deel van het geheel, zijn man en vrouw aan elkander gelijk en hebben zij recht op gelijke rechten.
 De man moge intellectueel misschien op dit oogenblik iets sterker staan dan de vrouw, de voorwaarden van te leven zijn voor beide sexen toch dezelfde.
 Elke tegenwerking van de zijde van den man om de vrouw op hooger plan te brengen, moet als onrechtvaardig worden beschouwd.
 Men kan als zeker aannemen, dat als de man de vrouw niet minderwaardig bejegt, elke vrouw gaarne met hem als kameraad door het leven zal gaan.
 De vrouw wake daarbij dat zij maat houde in tal van zaken, omdat excessen hare evolutie tegenhouden.
 De overmoedige wijze waarop de meisjes met jonge mannen converseeren geeft dezen al te dikwijls aanleiding om het gebruikelijke eerbiedbetoon uit het oog te verliezen.
 En dat is foutief.

Literatuur-Overzicht.

Koloniale Studiën.

Het pas verschenen Oct.-Nr. van Koloniale Studiën brengt weder bijdragen over zeer verschillende onderwerpen uit de Indische samenleving. In het eerste artikel, over de begrippen dualisme, unificatie en associatie in de koloniale politiek, heeft Dr. Boeke de betekenis dezer termen uiteengezet en voor de daardoor aangeduide begrippen nagegaan in hoeverre zij bruikbaar zijn als uitgangspunt voor een politiek, welke ontwikkeling der inlandsche maatschappij beoogt.
 In een volgend stuk bespreekt dr. K. Sommerfeld het Madoereesche rund, waarbij allerlei bijzonderheden over het inlandsche fokkerijbedrijf worden vermeld, en verschillende maatregelen worden aanbevolen om de veeteelt op Madoera te verbeteren.
 „Reorganisatie van den Dienst van het Mijnwezen“, door ir. A. L. ter Braake, levert een kritiek op de tegenwoordige inrichting van het Mijnwezen en bepleit scheiding van het personeel der Lands Mijnbedrijven van dat der overige onderdeelen van genoemden dienst.
 Ir. Staargaard bespreekt de organisatie der S.S. in het verleden en heden en knoopt daaraan beschouwingen vast over wenschelijke veranderingen.
 Het laatste artikel is van de hand van mr. C. A. Wiessing; het geeft een populaire uiteenzetting van de oorzaken der schommelingen in de waarde en de koopkracht van het geld en vervolgens een interessante bespreking over den koers van den Indischen gulden.
 De afl. bevat verder — volgens de Deli-Cl., waaraan bovenstaand overzicht is ontleend — het gewone bijwerk: persoverzicht, kronieken en boekbesprekingen, waarbij een uitvoerige bespreking van het nieuwe boek van dr. Nieuwenhuis „Opvoeding en autonomie“.

BESCHIKBAAR.

OPENBARE VRIJWILLIGE VERKOOPING

in het Notarishuis te Leiden bij opbod en afslag op Vrijdagen 18 en 25 Januari 1924, te 7 uren, ten overstaan van J. A. VAN HAMEL, Notaris te Leiden, van het aanzienlijk HEERENHUIS met rooien Tuin aan het RAPENBURG No. 24 te Leiden, met aparten uitgang aan het Rapenburg en aan de Papengracht, groot 5 aren 81 centiares. In gebruik te aanvaarden bij de betaling op 3 Maart 1924. Meerdere inlichtingen te bekomen bij voornoemden Notaris VAN HAMEL, Steenschuur 3 en bij Notaris Mr. COEBERGH, te Leiden, Stationsweg 8.
 Te bezichtigen op Dinsdag 18 December a.s. zoomede op Dinsdagen 8, 15 en 22 Januari a.s. van 2—4 uren, op Introductiebewijs, verkrijgbaar bij voornoemde Notarissen.

Nieuwe „BERRY“ modellen.
Pumps.

Lak	v. af f 8.50
Glacé	„ f 9.50
Suède	„ f 12.50
Satijn	„ f 8.50
Bruin	„ f 11.50
Wit Glacé	„ f 12.50
Goudleer	„ f 13.50
Brocaat	„ f 15.00

Vraagt onze Indische Catalogus met 84 photo's onze nieuwe modellen.
 Referentie van honderden Indische Families ter inzage

H. HESSELS & ZOON
 Piet Heinstraat 115 Den Haag

BIJ UW BEZOEK AAN
BRUSSEL, OSTENDE of BLANKENBERGHE,
 bemerkt U, dat Uw Meederen gekreukt, gevlekt of gescheurd zijn.
 U kunt ze moeilijk missen Geen nood
Wij Reinigen en Persen Uw Kleeding terwijl gij slaapt!
THE AMERICAN EXPRESS CLEANERS AND TAILORS
 hebben eigen ateliers te
BRUSSEL, OSTENDE, BLANKENBERGHE,
 Palace Hotel 39 rue Royale Hotel Excelsior
 Astoria Hotel Royal Palace Hotel Belle Vue
 Grand Hotel rue de la Limite Grand Hotel
 Onverschillig waar U logeert, wij Stoomen (binnen 24 uren) Reinigen, Verven, Repareeren, Keeren, Plisseeren, Stoppen (American Stoppage) alles zoo viug en zoo goedkoop, dat wij reeds vele Hollanders onder onze trouwste Clientèle mogen rekenen.
 Indien Uw verblijf zoo kort is, dat Gij in een der bovengenoemde plaatsen niet overnacht, dan reinigen en persen wij Uw kleeding,
 terwijl gij Uw courant leest of even een brief schrijft.
American Express Cleaners & Tailors
 Prop.: M. ANDRÉ,
 4 rue Grétry, BRUSSEL
 (eerste Zijstraat rechts op den Boulevard komende van de Place Bronckère).

PIANO'S RIPPEN
P. Heinstraat 42
DEN HAAG
 Ook in huur en in huurkoop

Lunchroom
DE OUDE VETTE HEN
 DEN HAAG bij het Stadhuis

Heeren- en Dameskleeding naar Maat

Billijke Prijzen Prima Stoffen Eerste Snit

Gelegenheid tot Abonneeren

AANBEVELEND,

WILLEM VAN HOUT
MOLENSTRAAT 47B TEL. H. 2324

RUMPHIUS GEDENKBOEK

groot 4°; luxe uitgaaf, 221 pagina's, talrijke illustraties.

Bevat o.a.: een overzicht van Rumphius' levensloop, zoomede belangrijke bijdragen over zijne onderzoekingen, en de door Rumphius uitgegeven werken, waaronder het Amboinsch Kruidboek en d'Amboinsche Rariteitenkamer.

Prijs f 5.- franco huis mits besteld per postwissel bij de Afd. Boekhandel van het Koloniaal Instituut, Plantage Middenl. 15, Amsterdam.

ARBEIDSBEURS VOOR DEN OUD-IND. MILITAIR

Gevestigd te NIJMEGEN

Oude Varkensmarkt 41-43 Telefoon 1867

Geopend van 9-12 v.m. en van 2-4 uur n.m.
Zaterdags na 12 uur gesloten.

Directeur: A. VAN BOXTEL,

Correspondentschappen in vele plaatsen.

Correspondentschap te

AMSTERDAM, J. van Loggem, Cilliersstraat 30.
DEN HAAG, G. J. L. Verhoeven, Halleystraat 63.
ROTTERDAM, J. F. Ferwerda, Calandsstraat 24a.
ARNHEM, G. J. Hoesink, Emmastraat 58.

N.N. Werkgevers!

Bovengenoemde Beurs stelt zich ten doel Oud-Indische Militairen aan den arbeid te helpen.

Zij is nagenoeg te allen tijde in staat om degelijke Oud-Indische Militairen beschikbaar te stellen voor verschillende betrekkingen, als bijvoorbeeld:

Boekhouder, Kantoorbediende, Concierge, Huisbewaarder, Portier, Fabrieksopzichter en -waker, Jachtopziener, Magazijnmeester, Magazijnknecht, Wissellooper, Ploegbaas, Depôthouder, Huisknecht, Hulpmonteur, Stoker Centrale Verwarming, Knecht van de Apotheek en ander personeel voor Zieken- en Weeshuizen, waaronder ook gediplomeerde Verplegers, Controleurs en Wakers voor den Nachtveiligheidsdienst, Telegrafisten en Telefonisten, Koks, enz., waaronder geschoold Personeel.

De personen zijn allen vrij van militaire plichten. Gaarne houdt zij zich aanbevolen voor Uwe aanvragen om personeel, zoowel hier te lande als in Ned. Oost- en West-Indië.

Genua en Marseille

Geregelde Koeriersdiensten
voor passagiers.

Reisbureau LINDEMAN, 's-Gravenhage

Rotterdam - Haarlem
Arnhem - Groningen - Utrecht

De Indische Gids.

De December-afl. opent met een bijdrage van Mr. H. Cohen de Boer, getiteld: Een Engelse interdepartementale commissie over het systeem van een inkomstenbelasting voor de koloniën. Nu het rapport van de commissie tot herziening van het belastingstelsel in Ned-Indië, voor zoover de vennootschapsbelasting betreft, is verschenen, en waar dit rapport zich uitspreekt vóór een winstbelasting en nog wel een progressive, acht schr. het nuttig na te gaan, hoe bij uitstek deskundigen (de Engelse commissie bestond uit acht ambtenaren van de departementen van financiën en koloniën) in een van de belangrijkste koloniserende mogendheden zich de constructie van een belasting op de naamloze vennootschappen voorstellen.

De hr. C. Lekkerkerker, archivaris van het Bali-Instituut geeft een overzicht van de geschiedenis van Balambangan, het landschap in den zuid-oosthoek van Java (ass. res. Banjoewangi). Vroeger was hier de zetel van een machtig Hindoerijk dat in zijn bloeitijd zich uitstrekte over de geheele tegenwoordige residentie Besoeki en de afd. Loemad-jang en invloed uitoefende tot Malang, ja zelfs tot Blitar. Voor zijn mededeelingen kon schr. beschikken over een in het Alg. Rijksarchief berustende „Beschrijving van Bali en Banjoewangi door den Commandant te Banjoewangi J. C. van Wikkerman, 1805". De hr. L. vult de schaarsche literatuur over Balambangan belangrijk aan; men vergelijke bijv. eens het slechts enkele regels tellende artikelje in de Encyclopaedie van N.-I. (2e druk, dl. I, bl. 105).

Onder het opschrift „Een Preanger landheer" schetst de hr. S. Kalf het leven van Andries de Wilde, een der voornaamste pioniers van de Preanger Regentschappen in de eerste helft der negentiende eeuw, die ook beschouwd mag worden als een oprecht vereerder en onderzoeker van de tropische natuur, als een baanbreker op het gebied van landbouw en veeteelt, als een voorbeeld in het beheer van een groote plantage, als een kenner van de taal en de zeden van het Soendaneesche volk en als auteur van geschriften, die hunne waarde nog niet verloren hebben.

Overigens bevat deze afl. de vaste rubrieken: Revue van brochures, enz., Koloniale literatuur.

Het Inlandsche kadaster.

Het Bat. Nbl. schrijft over het jongste nummer van het tijdschrift voor het Kadaster in Nederlandsch-Indië, orgaan van de Vereeniging van hooger technisch personeel van het kadaster. Als regel bevat dit periodiek uit den aard der zaak artikelen, uitsluitend van belang voor kadastertechnici. Dit nummer is echter geheel gewijd aan het vraagstuk „het inlandsch kadaster", een vraagstuk, dat in ruimer kring belangstelling verdient.

Het wordt behandeld door landmeter Raeven, die voorkomen wil, dat door een verkeerden opzet onze belastingpenningen nutteloos worden versmeten, gelijk de geschiedenis ons in Frankrijk en Nederland te zien heeft gegeven.

Aanleiding tot het schrijven van zijn verhandeling vond de heer Raeven in een voordracht, door het hoofd van den topografischen dienst, gehouden op de conferentie van gewestelijke bestuurshoofden in Maart jl. In die voordracht ontwikkelde de overste Van Gent denkbeelden over het vraagstuk aan de hand van de dissertatie van mr. S. Jaarsma, getiteld: „Bewijsmiddelen van recht op grond in Nederlandsch-Indië". De landmeter Raeven nu keert zich tegen overste Van Gent, omdat hij als kadastraal technisch, juridisch en administratief adviseur vermeende te mogen optreden.

Handboek voor Verlofgangers.

Onder den wijschen titel „Handboek voor hen die voornemens zijn met Europeesch verlof te gaan" is een geschriftje van ruim 30 blz. (uitgave van Kramer en Co. te 's-Gravenhage) verschenen. Samensteller is de hr. H. J. Broers, gep. ass.-resident, die in een Voorwoord o.a. zegt: „De verlofgangers naar Nederland en vooral zij, die te voren nog nooit hier geweest zijn of niet gewoond hebben in grootere gemeenten, staan eenigszins vreemd tegenover de voor hen nieuwe toestanden. Hen eenige nuttige wenken te geven, is het doel van deze handleiding, die geen aanspraak wil maken op volledigheid en uitvoerigheid. Maar men gelieve te bedenken, dat zij ook niet te lang mocht zijn, anders werd de lectuur vermoedend en vervelend en werd het doel wellicht minder bereikt dan thans.

Ik hoop in elk geval eenig nuttig werk verricht te hebben en houd mij ten zeerste aanbevolen voor opmerkingen en mededeelingen, die een volgende uitgaaf doeltreffender kunnen doen zijn."

Het komt ons voor, dat de samensteller inderdaad een zeer nuttig werk heeft verricht; in verband met den uitgesproken wensch, geven we hem in overweging bij een volgende druk iets mede te deelen omtrent gelegenheden tot ontspanning en ontwikkeling in Den Haag (waarbij we in de eerste plaats denken aan de o.a. zoo ruim met Indische lectuur voorziene leestafel van „Oost en West" in de

BESCHIKBAAR.

Voor een Rijwiel gaat men bij de

Fa TIMMERMAN & Co.

JAVASTR. 40 TASMANSTR. 147 PLETERIJSTR. 170
Tel. H. 219 Tel. M. 2509 Tel. H. 3742

RUDGE-WHITWORTH RIJWIELEN
HIMA GOUDSTER

Heulstraat). De schr. schijnt n.l. stilstwiegend aan te nemen, dat alle Indische verlofgangers zich in de Residentie vestigen, o.a. blijkens zijn § VI, handelend over Dienstboden.

De Indische Mercur.

Inhoud van No. 49. De cultuur van schellak in de vlakten van Britsch-Indië, door R. J. Prinsen Geerligts. — De Indische begroting (Voorloopig Verslag). — Invoer van de voornaamste handelsartikelen op Java en Madoera door particulieren. — Kultuurberichten (Inlandsche landbouwgewassen op Java en Madoera. — Theecultuur in Ned-Indië). — Kleine mededeelingen (Houtpolitiek der Indische Regeering). — Financiële berichten en verslagen, zoomede de overige vaste rubrieken. — De afd. Handelsmuseum van het Koloniaal Instituut geeft recente literatuur over aetherische oliën, boschwezen, genotmiddelen, specerijen, vruchten en groenten.

Algemeen Landbouwweekblad voor Ned-Indië.

Hoofdzakelijke inhoud van No. 18. Iets over Inlandsche riet-suikerindustrie. — Het Insectam-procédé, door Van der Meer Mohr. — Wijziging der Assistentenregeling ter Oostkust van Sumatra. — Een dierentuin voor Soerabaja. — De openlegging van Zuid-Celebes. — Veeteelt als bron van welvaart in Atjeh, door Dr. R. Broersma. — De koffiediestallen (op de onderneming Limburg). — De plaag der luivliegen op Soemba of Sandelhouteiland, door J. L. R. v. A. — Het tegenwoordige particuliere proefstationwezen op Java door H. J. van Holst Pellekaan. — Rentabiliteit eener klapperoliefabriek, door A. J. Lieth. — De sisalhennepcultuur in Britsch Nieuw Guinea, door Carn.

De omvang van koffiediestallen.

In bovengenoemd Nr. van het Alg. Landb. Weekbl. leest men een aan de Preanger Bode ontleend artikel over koffiediestallen op de onderneming „Limburg", in Malang, welke zoodanigen omvang moeten hebben aangenomen, dat de Directie besloten heeft de cultuur van koffie te staken en alleen den rubber-aanplant te behouden.

„Het is wel treurig — leest men o.m. — een einde te moeten maken aan een cultuur, niet omdat die op de onderneming niet gedijen wil, niet omdat bovennatuurlijke machten, vijanden, ziekten of plagen in het gewas die onmogelijk maken, doch voornamelijk, misschien wel alleen, om de diestallen".....

„Tragische oorzaak, ook voor het hoofd van plaatselijk bestuur, dat niet bij machte is het kwaad te beteugelen, dat reeds jarenlang voortwoekert."

Ned. Ind. Rubber- en Theetijdschrift.

8e jaarg. No. 16 (1 Nov. '23). Eenige gegevens over zool-rubber-crêpe, door ir. J. G. Fol. — De rubberpositie. — Jaarlijksche alg. vergadering der A.V.R.O.S. — De rubberrestitutie. — De toekomst der Buitenbezittingen. — Kromo als landbouwer. — Nieuws uit de thee (Bijzonderheden over in Juni 1924 te houden Theecongres). — Theemachinerieën, door Dr. J. J. B. Deuss. — Het gebruiken van een zonnenschijmeter op de ondernemingen, door Dr. J. J. B. Deuss. — De oliëpalm en zijn toekomst in Sumatra (vervolg).

In en om de Indische Begroting.

Onder dit opschrift in het Nr. van 5 Dec. van Economisch-Statistische Berichten het eerste gedeelte eener beschouwing van den hr. J. Sibinga Mulder, oud-directeur van Landb., Nijverh. en Handel in Ned-Indië.

Onomwonden verklaart schr., dat het tijd wordt voor de Indische Regeering meer moed te betoonen en den bezem te zetten in volkomen verkeerde toestanden met betrekking op de Indische financiën. Eerst wanneer een man van ijeren wil en vuist en vaste lijn aan het hoofd komt te staan, de man die niemand ontziet, zal een einde kunnen komen aan die misstanden; zal niet alleen een sluitende begroting verkregen worden, maar tevens verminderde belastingdruk.

De schr. noemt tal van gevallen op van door ambtenaren onoordeelkundig genomen maatregelen, welke den Ind. Staatsdienst tonnen, ja zelfs miljoenen schade hebben berekend. Doch in plaats van deze ambtenaren, nadat hun volslagen bedrijfs-onkunde aan het licht was getreden, op zij te zetten, vond de Ind. Regeering er telkens wat op om den persoon te sparen ten nadeele van de gemeenschap.

Vragen van den Dag.

In de Dec.-afl. een artikel van den hr. H. D. H. Bosboom over de maatschappelijke toestanden en de samenleving in het oude Batavia tijdens de Oost-Indische Compagnie, naar aanleiding van het Gedenkboek van Dr. F. de Haan, geschreven ter herinnering aan het 300-jarig bestaan der stad Batavia.

Met de camera door Nederlandsch-Indië.

Aldus de titel van een dezer dagen bij J. H. de Bussy te Amsterdam verschenen werk, met tal van illustraties, pen-teekeningen en een kaartje. De schrijfster, E. W. Viruly, is als toeriste naar Indië gegaan en heeft, gewapend met een

IN KRINGEN

waar men tot oordeelen bevoegd is, beschouwt men Aambeienzalf van broeder Benedictus als het eenigst, nooit falende middel. Prijs p. p. fl.— Verkrijgb. bij de voorn. drogisten

Mode-Academie J. & G. DE GRAAFF,
 's-Gravenhage - Anna Paulownastraat 18a.
Voornaamste Vakschool in het Costuumvak.

Theoretische en praktische, volledige opleiding van Dames tot Costumière, 1e Coupeuse,
 Directrice en Leerares in het Costuum-, Mantel- en Lingerievak.

Aanmeldingen bij de Directrice G. DE GRAAFF.

amateur-camera, vele streken van den Archipel doorkruist en in beeld gebracht.

Het resultaat van haar omzwervingen is een boek van ruim 400 blz., dat zich aangenaam laat lezen en getuigenis aflegt, dat de toeriste niet alleen het fototoestel, maar ook de pen vaardig hanteert.

De Tropische Natuur.

Inhoud der Nov. afl. Decoratieve schelpen (met gekleurde plaat), door J. C. van der Meer Mohr. — Eenige beschouwingen over Oostersche geneesmiddelen op Java (met ill.), door Dr. W. G. Boorsma (wordt vervolgd). — De gestrande butskopdoffijnen (op de kust langs Straat Madoera), door Dr. H. C. Delsman (met ill.).

De oorspronkelijke bevolking van Bonaire.

In de jongste „Mitteilungen der Anthropologische Gesellschaft in Wien“ is verschenen een verhandeling van Dr. A. Gabriel, gouvernementsarts op het eiland Bonaire (West-Indië), over de oorspronkelijke bevolking van dat eiland, nl. de Papiamentsch sprekende Indianen, van wie nog weinig bekend is volgens den schrijver.

Overzicht van de Inlandsche en Maleisch-Chineesche pers 1923, No. 44. (Weltevreden, Drukkerij Volkslectuur).

De herziening van het Indische belastingstelsel, door P. C. van Putten. (Middenkoers, 8 Dec. '23).

Het Indische belasting-vraagstuk. Memorandum van de Handelsvereniging te Medan. (Medan, Typ. Deli-Courant).

Aanteekeningen over den economischen toestand van het gewest Oostkust van Sumatra gedurende het derde kwartaal van 1923. (Mededeelingen van de Handelsvereniging te Medan, 31 Oct. '23).

De Ned.-Indische Gas-Maatschappij (1863—1923). Met portretten en illustraties. (Indië, Geill. Weekbl. 5 Dec. '23).

The ports of the Dutch East Indies. V. Macassar. VI. The port of Belawan (Deli). (Commercial Holland, Nov. '23).

Minangkabansche toestanden, door B. (P. E. B., 25 Oct. '23).

Health on estates in the Netherlands East Indies (with ill.). (Holland and her Colonies, Oct. '23).

Het krankzinnigenwezen in Ned.-Indië, door Dr. P. H. M. Travaglio (slot). (Bulletin No. 213 van den Bond van Geneesheeren in Ned.-Indië, 5 Nov. '23).

Eerste verslag van de Commissie tot herziening van het belastingstelsel in Ned.-Indië. (Weltevreden, Landsdrukkerij).

Mohamedan Calendar, by Capt. Hadji Mohamad Sayid. — Some Malayan words, by A. W. Hamilton. (Journal of the Malayan Branch R. A. S. No. 88, Oct. '23).

Suriname.

Onder het opschrift „Gesloten scholen“ behandelt een inzender in „De West“ van 30 October een door het Bestuur genomen maatregel, die zeer te betreuren valt. De districts-bevolking is langs de rivieren en kreek gevestigd en veelal zeer dun gezaid. Vorige besturen hebben daarom den zeer wijzen maatregel genomen, waar het te kostbaar zou zijn de school tot de kinderen te brengen, de kinderen naar de centraal gelegen scholen te doen brengen. Dat is lange jaren goed gegaan en er bestaat geen enkel steekhoudend motief om, vooral in dezen tijd van bezuiniging, daarmee niet voort te gaan. De luttel bedragen, die voor het vervoer der kinderen naar en van school noodig waren, zijn thans niet meer beschikbaar gesteld, wat tot gevolg heeft dat de bedoelde scholen, waar het getal leerlingen nu te gering geworden was, moeten gesloten worden, waardoor het „kweekjes-stelsel“ in de hand gewerkt wordt. De ouders in de bedoelde districten zijn nu namelijk verplicht hunne kinderen in Paramaribo uif te besteden, opdat deze, zoo goed en zoo kwaad als het gaat, de school kunnen bezoeken.

Als het motief voor den maatregel is dat de ouders zelve voor het naar school brengen der kinderen moeten zorgen, dan is dit verkeerd gezien. Het bestuur onderzoekt wat er in anders schaars bevolkte landen wordt gedaan om de kinderen niet van onderwijs verstoken te laten. Dat het Bestuur door het brengen van de kinderen naar school het

begrip „lantie sa pai“ (het gouvernement zal het betalen) zou bevorderen is maar een poover motief.

Die zoo dikwijls aan de bevolking aangewreven opvatting dat „lantie“ alles moet betalen is een legende evenals die andere legende: „de neger is lui“. Wij zullen bij gelegenheid op deze zaak terugkomen. Intusschen vergelijkte men wat in Suriname voor de on- en minvermogenenden gedaan wordt met hetgeen daaraan hier wordt ten koste gelegd.

Nu de arbeid der Rockefeller Foundation in Suriname, jammer genoeg, tot een einde is gekomen, wijden al de Surinaamsche bladen woorden van warme erkentelijkheid voor hetgeen de Foundation in Suriname heeft verricht. „De West“ van 7 November schrijft: „...Acht katholieke vereenigingen hebben een adres gezonden aan de stichting, waarin zij de erkentelijkheid van het katholieke deel der bevolking uitspreken voor het hier verrichte werk.

Gelukkig beperkt zich de dank niet hiertoe, maar men kan gerust namens de gausche bevolking verklaren, dat deze arbeid door hoog en laag — misschien nog wel het meest door de minst ontwikkelde bevolking — op hoogen prijs wordt gesteld.

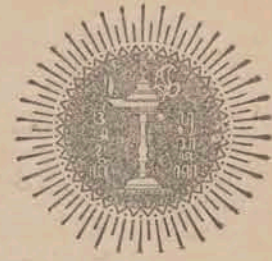
Jammer is het daarom, dat aan het einde van haren jarenlangen arbeid in de kolonie, een zekere ontstemming bij de Rockefeller stichting is op te merken.

En dubbel jammer: dat men moet erkennen dat deze ontstemming gerechtvaardigd is.

De voornaamste oorzaak van ontstemming is, dat het Gouvernement zijnerzijds niet voldoende heeft medegewerkt om het werk tot zijn recht te doen komen. Men weet dat het heel wat moeite heeft gekost, om de regeering in Nederland te bewegen het betrekkelijk klein crediet toe te staan voor de ankylostoom-bestrijding in Suriname. Maar afgescheiden daarvan, waren er allerlei kleine maatregelen te nemen waardoor het gouvernement blijk kon geven van samenwerking. Een behoorlijke afsluiting bijvoorbeeld van privaten van ambtelijk personeel op de verschillende stations in de districten was toch zeker een maatregel die niet ging boven de draagkracht van het gouvernement. In sommige gevallen was daarvoor voldoende om enkele planken bij te spijkeren. Dat dit verzuimd werd, is ergerlijk en een begrijpelijke reden van ontstemming.

Men kan voor zeker aannemen, dat de onvoldoende medewerking van de zijde van het Gouvernement oorzaak is, dat het werk hier eerder is gestopt dan in de bedoeling lag. De Rockefeller Foundation heeft als beginsel, dat zij de zaken op gang helpt. Heeft zij de richting aangegeven en het eerst noodige werk gedaan, dan geeft zij op een gegeven tijdstip het werk ter voortzetting over aan de autoriteiten van het land. Het is echter bekend, dat de stichting geen bezwaar had om nog eenigen tijd, misschien zelfs enkele jaren, met het werk in Suriname voort te gaan, hadden de bovenvermelde omstandigheden geen aanleiding gegeven om het bijtje er bij neder te leggen.

Er is nog een andere oorzaak van ontstemming, welke wij voor ons geneigd zijn meer toe te schrijven aan misverstand dan aan opzet. De leider van het Amerikaansche werk in de kolonie, is, volgens de hier bestaande wettelijke bepalingen, aangeslagen in de inkomstenbelasting. Men wist blijkbaar in de kolonie niet, dat deze heeren reeds inkomstenbelasting betalen in de Vereenigde Staten en elke verdere belasting daarom voor rekening komt van de stichting zelve. De stichting nu is gewend om in alle landen waar zij werkt, vrijgesteld te worden van belastingen en het is dus alweer begrijpelijk, dat de aanslag in Suriname nieuwe oorzaak was van ontstemming. Van de zijde der Rockefeller stichting schijnt tegen den aanslag geprotesteerd te zijn, maar zonder gevolg. Of dit komt omdat het protest niet duidelijk was, of niet begrepen is, weten wij niet. De Koloniale Staten hebben den Gou-

ADI-POESTAKA

Boekhandel en Uitgevers-Mij.
 L. v. Meerderev. 332 - Den Haag
 Tel. M. 5611.

Hoofddepôt van de uitgaven van het „Java-Instituut“ en van „De Commissie voor de Volkslectuur“ te Weltevreden.

Levering van alle Boeken op elk gebied, ook Buitenlandsche Uitgaven.

Speciaal zijn we goed gesorteerd in Oostersche Werken.

Bij alle Boekhandelaren en bij de Uitgeefster.

Tempel en Paleis in Hindoestan

door MAURITS WAGENVOORT.

Met 25 Illustraties. Prijs: f 3.20.

Dit werkje bevat o.a. reproducties van Eisen van Nieuwenkamp en geeft den lezer een denkbeeld van de grootsche bouwkunst van Hindoes, Dravidiërs en Mohammedanen in Voor-Indië.

De Javaansche Danskunst

door TH. B. VAN LELYVELD.

Met 38 Illustraties. Prijs: f 3.20.

De schrijver, die op Java in kringen van Inlandsche grooten heeft verkeerd, is de eerste, die ons op systematische wijze in het wezen der Javaansche danskunst inleidt.

Het werk wordt o.a. verlicht door opnamen van Mevrouw Linda Bandara aan de dans- en muziekschool te Jogjakarta, genaamd: „Krido-Besko-Wiromo“, waardoor de lezer o.a. op aanschouwelijke wijze kennis maakt met de elementaire bewegingen van den Javaanschen dans.

De Geur van Moeders Haarwring

door NOTO SOEROTO.

2E DRUK.

Prijs f 3.75.

Uit de Persbeoordeelingen:

„... Hier ligt een bundel Nederlandsche verzen van een Javaanschen dichter voor ons, wiens poëzie ons dwingt ze met die van onze grootste poëten te vergelijken. Dat is iets, wat mij boeit en onweerstaanbaar tot mediteeren brengt. Een boek van groot gevoel en hooge beschaving. Een dichter, die niet van de dingen, maar van hun innerlijke wezen zingt“.

[JOHAN KONING in „Weekblad voor Indië“.

„... Hoe devoot en hoe vol blijde ontroering zijn de gedichten, waarin Noto Soeroto zijn moeder dezingt, een hulde, sterker en dieper dan het liefdesbed van den minnaar, omdat ze zuiverder is en niet zischt of afsmeekt, maar slechts dankt en bidt en eereert... De schoonheid van zijn vaderland en ile monumenten van de beschaving van zijn heetgeliefd volk brengen den dichter tot geestdrift en het lied rijst uit zijn ziel...“.

PETER V. ARKEL in „Nieuws van den Dag van Ned.-Indië“.

„SALLANDIA“

(GEDEPONEERD FABRIEKSMERK)

LINOLEUMWAS - WRIJFWAS

DE BESTE

GHEMISCHE FABRIEK „SALLANDIA“, ZWOLLE

BESCHIKBAAR.

AÇOKA

Drama in vier bedrijven door G. GONGGRIJP
 Bandversiering van SOERJOWINOTO
 Prijs ingenaaid f 3.40 Gebonden f 4.90
 Verkrijgbaar bij alle Boekhandelaren
 en bij de Uitgeefster

Uit de persbeoordelingen:

„... Het Nederlandsche volk zou zichzelf te kort doen, indien het Açoka niet vasthield en het tot zijn blijvend bezit maakte als een zijner uitnemende scheppingen”.

(L. J. M. Feber in *De Maasbode*).

„... De brandende vragen van onzen tijd hebben grooten invloed op het werk uitgeoefend, en menige gedachte uit het Açoka-drama, de hoofdlijn niet het minst, loopt parallel aan de stroomingen, die in het geestelijke leven van onze dagen aandacht eischen. Deze Açoka figuur is een mensch. Een mensch, bewogen door machtige driften, ontroerd door diepe en smartelijke gevoelens, aangeraakt door verheven wijsheid”.

(Herman Middendorp in *De Nieuwe Gids*).

„... Hier is al dadelijk de distinctie, die wij op het toneel zoo ongaarne missen. Açoka, de hoofdfiguur, is een menschelijke koning — ware hij in onzen tijd geboren, men zou hem wellicht voorzitter van den Volkenbond hebben gemaakt — doch hij is geenszins een gekroond democraat of president van de republiek. Hij blijft — eere den schrijver — Majesteit, in den besten zin”.

(Top Naef in *De Amsterdamer*).

„... De groote rijkdom van dit werk ligt in zijn dealiteit; de geestelijke ontroering is een adel er van. Als men bij dit werk vergelijkt al hetgeen gemeenlijk voor Nederlandsch toneelwerk doorgaat, dan voelt men direct welk een hooge vlucht de heer Gonggrijp heeft genomen”.

(Johan Koning in *De Hollandsche Revue*).

Uitgave van „Ādi Poestaka”

Boekhandel en Uitgeversmaatschappij

Laan v. Meerderv. 332 - Den Haag - Tel. M. 5611

BEZOEKT DE TOONKAMERS van Oost- en West-Indische Kunstnijverheid

Houlstraat 19 - Den Haag

Kerst-Uitstalling

Toegang vrij.

Iederen werkdag geopend van 10—6 uur; 's middags tusschen 12—2 uur gelegenheid tot het gebruiken van *nassi goreng* of *bamie*. Donderdags *janganan (gado-gado)* tegen f 0.75 per portie en Zaterdag rijsttafel à f 1.50 en f 0.75.

Tusschen 3—6 uur thee of Indische stroop met *wee-kwee*, à f 0.25 per portie.

De zelfgemaakte stroop (rose, assem, vanille en manas) is ook per flesch verkrijgbaar à f 1.20.

Pas ontvangen een collectie *akar bahar armanden* tegen de reumatiek à f 2.50 per stuk.

GEZUSTERS PLATTEEL

Gediplomeerde Coupeuses

Atelier voor het maken van Avonden Wandel-Costumes

OBRECHTSTRAAT 550 :: 'S-GRAVENHAGE

verneur inlichtingen ter zake gevraagd, die nog niet verstrekt zijn.

Wij zijn voorshands geneigd om hier aan een misverstand te denken. Het gouvernement kan, dunkt ons, geen redelijk bezwaar hebben gehad om de stichting vrij te stellen van belastingen, al zou daarvoor de indiening eener verordening noodig zijn geweest.

Deze kwestie is echter van minder gewicht. Hoofdgrief is: de onvoldoende medewerking.

Wij betreuren dezen loop van zaken, geven onzerzijds de verzekering dat de bevolking als geheel erkentelijk is voor den belangeloos verrichten arbeid en spreken de hoop uit, dat het werk, voor zoover de middelen dat veroorloven, in stand zal worden gehouden en voortgezet.

Wanneer de Rockefeller Foundation — zooals hare gewoonte schijnt te zijn — in later jaren weder inspecteurs rondzendt om na te gaan wat er geworden is van het door haar verrichte werk in verschillende landen, dan zal het voor haar zeker een voldoening zijn — en voor ons een rehabilitatie — als daarbij kan worden geconstateerd, dat het uitgestrooide zaad in Suriname goede vruchten heeft opgeleverd.

„De Surinamer” van 28 October wijdt een hoofdartikel aan de scheidende Foundation en „Suriname” van 30 October besluit zijn afscheidswoord aldus:

„Wij kunnen bij het afscheid van de commissie slechts de hoop uitspreken dat het gouvernement niet alleen niet zal nalaten al het mogelijke te doen, om de resultaten, verkregen na zeven-jarige nuttige arbeid van de Rockefeller Foundation te doen behouden blijven, doch ook zal trachten op het gegeven voorbeeld, na enkele jaren zelf zulke resultaten te verkrijgen, waarop het met trots zal kunnen wijzen. O.i. zal dit wel de grootste voldoening zijn voor de International Health Board, waaraan wij — het valt niet te ontkennen — onnoemelijk veel dankbaarheid verschuldigd zijn.”

Wij hopen spoedig in de gelegenheid te zijn onzen lezers te kunnen mededeelen hoe Bestuur en Regering van hun dankbaarheid hebben doen blijken.

En nu een denkbeeld: hier te lande zullen „wel-dadigheidspostzegels” aan de postkantoren verkrijgbaar gesteld worden. Zou men — nu het der kolonie aan de middelen ontbreekt voor hygiënisch werk — voor Suriname niet een dergelijken maatregel kunnen nemen?

„Het Vaderland” van 30 November en „Het Volk” van 4 December wijden zeer waardeerende artikelen aan de nagedachtenis van Harry van Ommeren. (Zie ons vorig nummer).

In „De Maasbode” van 4 December wijdt de heer W. Arntz een zeer belangrijk artikel aan Suriname. De vraag, waarmee het stuk eindigt, volg hier: „Nederland gaf Duitsland credit; toen Oostenrijk voor zijn wederopbouw geld noodig had, stelde het zich garant voor een gedeelte der te sluiten leening, waarom zou het deze garantie niet verleen, nu niet een vreemd, maar een gedeelte van het eigen land geholpen moet worden?”

De heer Arntz stelt zich voor „dat er zich een maatschappij vormt, die zich ten doel stelt de hulpbronnen, waarover Suriname beschikt tot ontwikkeling te brengen. Van regeeringswege worden eenige personen aangewezen om in het bestuur dezer maatschappij zitting te nemen. Ten einde te voorzien in hare behoefte aan werkkapitaal, geeft de maatschappij rentegevende obligaties uit waarvan aflossing en interest door het Rijk worden gegarandeerd.”

Met den heer Arntz vragen wij: ja, waarom zou dat niet kunnen?

BESCHIKBAAR.

WISBRUN & LIFFMANN

Veenestraat 35-37 - Tel. 2593 - Den Haag

DAMES MODEARTIKELEN.
 ZIJDEN STOFFEN, FLUWEELEN, KANTSTOFFEN.
 ALLE SOORTEN GARNEERINGEN, ENZ.

BALARTIKELEN.

Curaçao.

Onwaardig!

De gouverneur heeft eene „nota naar aanleiding van het eindverslag” op het ontwerp tot aanvulling der Loodsdienstverordening 1922 ingediend, waarvan vooral het eerste gedeelte in zoo onwaardigen, fel persoonlijken toon tegen den op 17 Juli 1922 deertlijk mishandelde heer Menkman gesteld is, dat een woord van ernstig protest niet mag en zal achterwege blijven.

Men oordeele: „Toen verleden jaar de loodsdienstverordening 1922 door Uwen Raad in behandeling zoude worden genomen, zoude de hoofdagent van den Koninklijken West-Indischen Maildienst, onder wien de zogenaamde Curaçaosche stoomvaart, de West-Indische Scheepvaart Maatschappij, ressorteert, zich niet hebben ontzien ondershands met dreigementen pressie uit te oefenen op de stemming van Uwen Raad.

Teneinde buiten het Bestuur om bijzondere vrijgevege bepalingen ten behoeve zijner schepen in de loodsdienstverordening te zien opgenomen, zoude hij niet hebben geschroomd te kennen te geven maatregelen te hebben voorbereid om iedere verhooging van loodsgeld terstond door heffing eener exceptioneele overvracht van lading naar en van Curaçao af te wentelen op den Curaçaoschen handel en het publiek; op alle uitgaande lading van Curaçao zoude eene extra „charge” van 1 shilling per ton worden geheven als aangemenen werd het „wetsvoorstel” van den gouverneur om de loodsgelden met 50 % te verhoogen.

Wat daarvan zij, na de inwerkingtreding van het nieuwe tarief, hebben niet alleen de K. W. I. Maildienst, maar ook alle andere met den K. W. I. M. in eene associatie vereenigde stoomvaartlijnen na 6 Januari 1923 zoowel voor goederen van Europa bestemd voor Curaçao als afkomstig van Curaçao en bestemd voor Europa, en na 14 Februari 1923 ook voor alle doorvoergoederen van Maracaibo op Curaçao overgescheept eene extra vrachverhooging van 1 shilling per ton in rekening gebracht. Enkele agenten pasten de charge ook toe op vracht van Curaçao naar Maracaibo.

Door een alleszins bevoegden en ter zake kundigen scheepvaartspecialiteit, werd den ondergeteekende medegedeeld, dat de opbrengst dier extra-belasting van Curaçaosche goederen vermoedelijk driemaal zooveel heeft opgebracht als de meerdere te betalen loodsgelden voor alle aangesloten stoomschepen bedroegen.

Na 23 Mei 1923, de hoofdagent van den K. W. I. M. verrok half April 1923 met verlof, is die exorbitante extra vracht tot op de helft, tot op zes pence per ton, teruggebracht.

Het zal Uwen Raad niet ontgaan, dat dus ook thans nog de K. W. I. M., waartoe feitelijk de schepen Baralt, Brion, Carna, Astrea, Flora en Luna behooren, met betrekking tot de kosten van den loodsdienst harer schepen in voor haar voordeeligere omstandigheden verkeert dan vroeger.”

Wij volgen nu tal van jaren ook de parlementaire geschiedenis van Curaçao, en gespannen verhoudingen hebben wij meer dan eens meegemaakt, maar nimmer lazen wij een „staatsstuk”, dat zoo zeer uit den parlementairen stijl viel. Te meer is dit afkeurenswaardig, omdat de aanval geschiedt op eene plaats, waar de angevallene het recht mist, zich te verdedigen, terwijl I j bovendien afwezig is, zoodat het tegen hem gericht stuk hem eerst eenige weken later bereikt, waardoor eene tijdige verdediging op andere wijze evenzeer uitgesloten is.

Zelfs „democratisch” — een woord, waarmee men tegenwoordig veel tracht te verdedigen — is dit niet te noemen.

Dit alles raakt echter alleen de formeele zijde der zaak, onverschillig of de beschuldiging waar is.

Maar zelfs dit laatste is onzeker. Immers heeft de heer Senior, die geen veelprater is in den Kolo-

M. A. VREESWIJK

WIJNHANDEL - UTRECHT

Uitvoerige Prijscourant op aanvraag gratis.

N. V. Meubelfabriek „DELTA”
 Van Broekhuizenstraat 26-28-30 - Telef. 893
NIJMEGEN
 Wij kunnen U momenteel aanbieden: S
Complete Huiskamers van af f 315.-

nialen Raad, en bij uitnemendheid deskundig in deze zaak kan geacht worden, bij de openbare behandeling van het genoemde ontwerp in dien Raad verklaard, „dat het Bestuur in dit opzicht zich sterk vergist”. Aldus het verslag in de *Amigoe* van 10 November l.l. Wij komen hierop terug, wanneer wij de officieele notulen hebben ontvangen. Ook van de behandeling van de wijziging der Loodsdienstverordening 1922 hopen wij dan nog iets te zeggen.

Vooralsnog vreezen wij, dat „het Bestuur” zich hier heeft laten verleiden tot eene daad, die zijn gezag groote schade zal blijken te hebben berokkend, ondanks de voorlichting van zijnen „alleszins bevoegden en ter zake kundige scheepvaartspecialiteit.”

Rekenkamer.

De Rekenkamer heeft in haar verslag over 1922 er aanmerking op gemaakt, dat voor de *Virginia*, in Maart 1920 voor f 40.000.— aangekocht, in Augustus d.a.v. reeds f 5300.— aan herstellingen moest worden uitgegeven. In het antwoord, dat deze uitgaven eigenlijk meer eene verbouwing betroffen, om het schip voor passagiersvervoer geschikt te maken, heeft de Rekenkamer maar berust, hoewel in die f 5300.— begrepen waren f 1800.— voor een mast, maar zij herinnert toch even aan het gebeurde met de *Estelle*, die in Januari 1919 voor f 50.000.— werd gekocht en drie en een half jaar later werd afgekeurd wegens onzekerwaardigheid. De heeren zullen wel schrikken, als zij de verdere berichten over de *Virginia* gevolgd hebben, of straks de rekening krijgen over de laatste herstelling, die volgens een bericht in de *Amigoe* van van 3 November l.l. het schip ongeveer 2½ maand opgehouden heeft.

Draadloze verbinding Malabar—Curaçao.

Het hoofd van den post voor draadloze telegrafie te Curaçao W. I. bericht ons, dat hij met radio-personeel te Curaçao van 10 November j.l. af (het bericht werd op 15 November verzonden) de eenzijdige verbinding Malabar (Java) O. I.—Curaçao W. I. tot stand heeft gebracht. Uit Indië werd gezonden met den machinezender, alsmede met den boogzender van dr. de Groot. De afstand bedraagt 10.400 mijlen. (N. R. Cr.)

De haven van Maracaibo.

De *Amigoe di Curaçao* van 10 November l.l. ontleent aan Venezolaansche bladen het bericht, dat de regeering van Venezuela de uitdieping van de haven van Maracaibo heeft aanbesteed.

Er moet een muur van beton van 1050 M. lengte en een rechte hoek vormend worden aangelegd, waaraan tegelijk 5 tot 6 stoomschepen van 22 voet diepgang kunnen vastmeren. Bovenop dien betonmuur moet een weg van 3 Meter breed eveneens van beton worden aangelegd.

Langs dien geheelen kademuur van 1050 M. moet tot op een afstand van 200 M. de haven tot op minstens 22 voet worden uitgediept.

Op den kruin van den rechthoek van dien kademuur komt een 15 M. hooge ijzeren toren, waarin een roodlicht wordt opgehangen als wegwijzer voor de schepen, die daar komen ankeren. De nieuwe kademuur moet binnen 12 maanden, de rest over 2 jaar gereed zijn.

„Onze deskundigen op scheepvaartgebied (speciaal van de vaart op Maracaibo)”, zegt de *Amigoe*, „zullen, ook na het lezen van het bovenstaande, de toekomst van onze haven van Curaçao nog wel niet zoo donker inzien.

Wat toch is het geval?

Het is zeker, dat ook na de voltooiing van dezen betonmuur en de uitdieping dier haven over een breedte van 200 M. en tot op een diepte van 22 voet, geen enkel stoomschip van grootere diepgang, dan daar nu vóór Maracaibo kan aanleggen, ooit in staat zal zijn het zóóver te brengen, dat het aan die nieuwe kade zal komen vastmeren.” En wel omdat dan eerst de binnenbaai in de haven moet worden opgeruimd.

2DE SWEELINCKSTRAAT 131

Hutkoffers 85 x 50 x 38 f 11.-, 100 x 50 x 38 f 12.-

Ruim Koffers 100 x 50 x 50 f 13.50

Boeken Koffers f 8.—

Allen geh. gepantserd. Reparatie-inrichting

Uit den Verrzen Vreemde.

De Mussolini-politiek.

Hoe men in 't algemeen over het optreden van een dictator moge denken, er zijn omstandigheden en toestanden, die roepen om een man bereid en instaat te breken met den loop van zaken, zooals die zich in verkeerde geleidelijkheid gezet heeft. Kemal Pacha heeft Turkije gered uit de ziekte, die ongeneeslijk leek, hij heeft hiertoe met het oude, wettelijke moeden durven afrekenen. In Italië ging 't den verkeerden kant uit door de te ver gaande doorwerking van 't overigens juiste meerderheidsbeginsel, dat daar echter geenszins meer den vrijen meerderheids-wensch tot zijn recht deed komen. Een Mussolini was daar noodig. China heeft al lang behoefte aan een dergelijken dictator. Dr. Sun Yat Sen beschouwt zich sedert jaren reeds al tot een dergelijke taak geroepen, doch hij bezit niet in voldoende mate de eigenschappen noodig om de geheele Chinese beweging, of ook om alle Chinese bewegingen te beheerschen en te richten. In Rusland speelt Lenin ook een dictatorsrol, maar hij heeft zich slechts tot partij-held weten te maken, een dictatorschap als 't zijne is niet een overgangstijdsperk van dwingelandsoverheersching tot grootere vrijheid geworden.

Voor het internationaal wereldverkeer vraagt de groote gemeenschap eigenlijk ook om een verlicht dictator. De oude regels, die men laat gelden, van recht van den overwinnaar, staatzelfbehoud, soevereiniteit, e. d. m. wijzen evenmin een uitweg aan, als den nieuwen opzet van een Volkenbond, die niet op gelijkgerechtigdheid der leden, noch op algemeene deelneming van alle volkeren berust. Men vraagt om een Napoleon, een Bismarck. Er is een dwingeland: Poincaré. Maar deze weet zich niet de sympathie, het vertrouwen, of de vrees te verwerven die noodig zijn om als dictator te kunnen slagen. Men ziet niet in hem den strijder voor een groote gedachte van wereldwelvaart, of den krachtigen beheerscher die het wereldgeheuren naar een vast plan richt.

Wil Mussolini nu ook buiten zijn land de figuur worden waarom Europa roept? Het is geenszins onmogelijk. Maar wat zich vooralsnog al vast stellig teekent, is dat hij voor het aandeel dat Italië in de internationale samenleving toekomt, naar eigen inzicht wenschte te handelen, evenals hij voor zijn binnenlandsche politiek zijn eigen oordeel aan de anderen oplegt. De toenadering van Vaticaan tot Quirinaal (of wil men liever omgekeerd), is geen zuiver Italiaansch belang zij heeft het bezoek van den Spaanschen koning aan Rome al mogelijk gemaakt. Dit bezoek van koning Alfons met zijn dictator, generaal Primo de Rivera, aan Italië, is weer iets geheel anders dan een beleefdheidsplechtigheid. De berichten, die er aan vooraf gingen, van overleg tusschen de twee Middellandsche zee-mogendheden betreffende verschillende brandende vraagstukken, geven er bijzondere betekenis aan. De behandeling van vraagstukken aangaande Noord-Afrika, Tanger — dat juist door een conferentie te Parijs, waarbij Italië uitgesloten is, behandeld wordt —, de Latijnsche staten in Zuid-Amerika, de vlootsterkte in de Middellandsche zee, e. d. m. tusschen de dictators van twee landen, zonder daarin de heeren te bemoeien die zich sedert den oorlog als de machtigsten beschouwen, en die lang vóórdien als de gezaghebbenden in de Middellandsche zee-vraagstukken aangemerkt werden, wijst op het besluit van Mussolini om zich los te achten van Poincaré en Baldwin. En evenals Kemal Pacha deed, bij zijn zelfstandige politiek ten opzichte van de Europeesche inmenging, kan Mussolini denken: „gij kunt mij toch niets doen, oorlogsonmachtig als gij zijt”. Hiermede raakt zijn politiek nauw de defensievraagstukken. Reeds wijzen Fransche bladen erop dat de Fransche zeemacht zóó in verval is, dat zij de gemeenschap tusschen het moederland en de Fransche gebieden op Afrika's noordkust niet afdoende zou kunnen verzekeren, wanneer Italië en Spanje deze wilden afsnijden met de marine waarover zij beschikken.

Ook ten opzichte van Rusland heeft Mussolini de positie van Italië bepaald zonder aan de andere mogendheden raad te vragen. Italië heeft zich, volgens hem, alleen af te vragen of een verdrag met Rusland al dan niet voordel voor Italië oplevert. Hij ziet geen bezwaar in een erkenning van de sowjetregeering niet alleen feitelijk, doch ook rechtens, vooral als dit er toe kan leiden dat de handel met Rusland weer opleeft en Italië weer de beschikking zal krijgen over tal van grondstoffen, die het vroeger uit Rusland betrok.

Deze aangelegenheid, als een zuiver Italiaansche voorgesteld, is er echter een van een zeer veel verder gaande strekking. Zet Mussolini de woorden in daden om, dan hebben de andere landen te volgen, of in Italië ter markt te gaan voor de Russische grondstoffen, producten en waren.

Is waar, wat gezegd wordt over zijn hemocienis, om ook Duitschland weer meer algemeen in het wereldverkeer

G. J. R. VAN DER GAAG & ZON
 GROENMARKT 27
 TELEFOON No. 2512
 DROGERIEN :: :: CHEMICALIËN
 DEPOT DER MEEST BEKENDE BINNEN-
 EN BUITENLANDSCHE SPÉCIALITÉS

DE

„**ADI POESTAKA**”

UITGEVERS-MIJ EN

ALGEMEENE BOEKHANDEL

Laan van Meerdervoort 332 's-Gravenhage

levert

**ALLE WERKEN
 OP ELK GEBIED**

Studieboeken voor Lager-, Middelbaar- en
 Hooger Onderwijs; Leer- en Woordenboeken
 voor Indonesische, Algemeen-Oostersche en
 Moderne Europeesche Talen

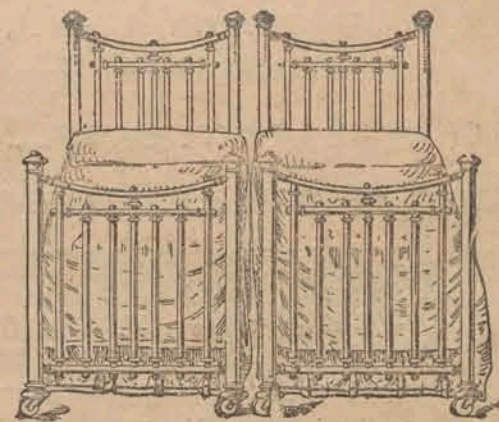
W. J. M. SIMONIS

voorheen Firma Th. A. A. SIMONIS.

GROENMARKT 34, over de Prinsstraat.

TELEFOON H. 4420

DEN HAAG

Specialiteit in BEDDEN

Groote keuze vanaf het beste tot het
 eenvoudigste.

Magazijn geopend van 8½ tot 6 uur.

**LEDEN VAN DE
 VER. „OOST EN WEST”**

hebben op vertoon van hun Lidmaatschap-
 kaart toegang tot de Clublokale Restauran-
 tant Leeszaal van de Amsterdamsche
 Burgerwacht, Singel, hoek Vijzelstraat
 Amsterdam.

Zij kunnen er elken Maandagmiddag
 tusschen 12 en 2 uur Bestuursleden van de
 Afdeling Amsterdam der Vereeniging Oost
 en West aantreffen.

EINDHOVENSCH E BOOMKWEKERIJ

TEL. 634 EINDHOVEN TEL. 634

LEVERING VAN ALLE SOORTEN
BOOMEN EN PLANTEN
 TEGEN SCHERP CONCURREERENDE PRIJZEN

SPECIAAL ADRES VOOR HET
 AANLEGGEN VAN LUSTHOVEN, TENNISBANEN, ENZ.

BESCHIKBAAR.

**VLEUGELS, PIANO'S
KUNSTSPELPIANO'S
ORGELS**

REPARATIE - STEMMEN - RUILEN

Speciale Inrichting voor het
gereedmaken voor de TROPEN

GOOSEN & SWAGERMAN
DEN HAAG
BOEKHORSTSTRAAT 149 - TEL. H 2051

**KANTOORBOEKEN
LOSBLADIGE BANDEN**

VOOR ALLE DOELEINDEN
VRAAGT GEILL. CATALOGUS

H. v. RIJMENAM - DEN HAAG
ORANJELAAN 21, Telef. 2157/58

**BINDT GIJ AL ZELF UW MUZIEK
IN EEN H.V.R. BAND?**

Alle bladen liggen volkomen vlak - Vraagt uwen Boekhandelaar

FIRMA J. ASJES Ez.

CARROSSERIE EN RIJTUIGFABRIEK

ALKMAAR

BOUW VAN ALLE SOORTEN RIJTUIGEN,
KOETSEN EN CARROSSERIEN VOOR
.....PERSONEN- EN VRACHTVERVOER.....

**NEDERL.-INDIË, OUD EN NIEUW
NOBELSTRAAT 20 'S-GRAVENHAGE**

In den nu loopenden jaargang (Mei 1923—April '24)
I verschenen de volgende belangrijke, rijk geïllustreerde bijdragen:

- Dr. F. D. K. BOSCH, Een hypothese omtrent den oorsprong der Hindoe-Javaansche kunst.
- S. KALFF, Iets over Blihar.
- Prof. J. A. LOEBER, Een oeroud wapen. II. Het blaasroer in Europa.
- Dr. J. I. PAERELS, De Katoen-cultuur.
- De cultuur van Gambir in den Indischen Archipel.
- P. B., Boeatan's Expositie.
- Dr. EUG. M. M. PARAVICINI, Over de kapmessen van Nederlandsch-Indië.
- Prof. Dr. PH. S. VAN RONKEL, Een nieuw boek over eene oude beschrijving van Indië en China.
- Jhr. B. C. C. M. VAN SUCHTELEN, De ruïne van het oud-Portugeesche fort op Poeloe Endeh (Zuid-Flores) met naschrift door Dr. G. P. ROUFFAER.
- Een zilveren huldeblijk aan de Koningin uit Borneo's binnenland.
- W. O. J. NIEUWENKAMP, Een kort bezoek aan de eilanden Kisar, Leti en Roma.
- Z. De Sultan van Boeloengan.
- PROF. Dr. N. J. KROM, De waardeering der Hindoe-Javaansche kunst.
- Bodhisattwa van Plaosan.
- ANNE HALLEMA, Een meesterwerk van Boeddhistische kunst.
- W. O. J. NIEUWENKAMP, Een voorraadschuur en een offerhuisje op Timor.
- Th. VAN ERP, Voorstellingen van vaartuigen op de reliefs van den Boroboedoer.

Proefnummer wordt op aanvraag gratis toegezonden.

:: TRICOT ONDERGOEDEREN ::

VAN

JANSEN & TILANUS, FRIEZENVEEN

te betrekken, dan zou hij hiermede zeker al verder reiken dan de rechtstreeksche Italiaansche belangen. Als gevolgen van deze bemoeienis worden reeds genoemd de uitgingen van Duitse sympathieën in Spanje, en de eindelijk gekomen toeschietelijkheid van Poincaré ten opzichte van het Ruhrgebied en van Berlijn.

Mussolini speelt ook overigens zetten, waardoor hij zich als grootmeester wil doen voelen. Voor het Fransch-Zwitserszónegeschil, dat Zwitserland zoo tegen Poincaré heeft gestemd trachtte hij zijn tusschenkomst te doen benutten. Hij heeft ook aan Zwitserland het plan voorgelegd om de vrijhaven Vado, bij Savona, tot afvoer te benutten van zijn handelsartikelen, hetgeen een gevoelige slag zou worden voor de Fransche Middellandsche zeehavens.

Van de wilskracht van den Fascistischen leider gaat reeds meer invloed uit op het internationaal gebeuren, dan algemeen wordt ingezien. Voor zoover deze invloed over het doode punt heen helpt, zal hij ten goede kunnen werken. De invloed doet zich buiten Italië echter ook voelen op een manier, die weinig goeds belooft, daar namelijk waar in landen, die geen Italië zijn, mannen, die geen Mussolini zijn, beproeven ook fascisten spel te spelen.

Even stippen wij hier aan dat de Monroe-leer, van welks eerste prediking in deze maand het eeuwfeest werd herdacht najverig is geworden op den van Italië uitgaanden ijver om de Zuid-Amerikaansche republieken aan haar latijnschen oorsprong te herinneren. Van Washington uit wil men met vernieuwde kracht pogen de voeling van Zuid-Amerika meer op een groot Amerikaansche samengaan te doen richten, dan op een aanhalen van den latijnschen band, waarin Mussolini iets kan zien als een tegenhanger van den Angel-Saksischen band in het noorden.

Het zwarte contingent voor het Fransche leger.

Bij de opening van de zitting van den Raad van het gouvernement van Fransch West-Afrika, in November, hield de gouverneur-generaal M. J. Carde een rede, waaruit wij het hier volgende (verkort) weergeven; daaruit spreekt duidelijk de enorme inspanning, die Frankrijk zich heeft op te leggen, om zijn leger op kracht te houden (de rede is in haar geheel overgenomen in La Dépêche Coloniale van 2, 3, 4 Dec.) 't Gold het vraagstuk „du recrutement". 't Is vooral aan de medewerking der goedgezinde inlandsche hoofden te danken, dat de kolonie gedurende den oorlog 150.000 man op de slagvelden heeft kunnen storten en, na deze buitengewone krachtsuiging, zonder te veel moeite het beginsel van den dienstplicht in de binnenlandsche zeden heeft doen inleven.

De bevolking went er langzamerhand aan den militairen dienst als een normale verplichting te beschouwen. Zij voegt er zich naar met een gewilligheid, die zich duidelijker toont naar gelang het verlangen van Fransche zijde, om den last zooveel doenlijk te verlichten, stelliger wordt bevestigd. Er is werkelijke vooruitgang in de middelen ter toepassing van het decreet van 1919. De verdeling der contingenten over de verschillende deelen van de kolonie berust op een billijker grondslag. Betere indentificatie voorkomt misbruiken. In plaats van de vaak willekeurige aanwijzing door de hoofden, is de loting gekomen, die de bevolking veel meer bevredigt. 't Tijdstip der oproeping houdt rekening met de behoeften der cultures. Ommegaaende militiecommissarissen hebben het heen en weer trekken tot een minimum teruggebracht. Aan deze wijzigingen wordt toegeschreven dat de rekrutering in 't afgelopen jaar slechts op één plaats, Porto Novo, wanordelijkheden heeft uitgelokt.

Het contingent was in totaal 11000 man; volgens de laatste uitgevoerde volkstelling zal dit tot 15000 p. jr. kunnen worden opgevoerd. De bevolking telt, in de streek waar de dienstplicht geldt rond 10.000.000 zielen.

De gouverneur-generaal bracht hulde aan generaal Claudel, die de leiding der militaire zaken heeft, en ook het goede verloop van deze aangelegenheden met veel tact verzekerd.

Zooals men weet, is West-Afrika niet de eenige leverancier van neger-soldaten; voor alle Fransche koloniën is overwogen welk contingent zij hebben te leveren, en vooral Noord-Afrika draagt zeer veel bij om het leger in het bezette gebied in zwakke bevriende landen, in Syrië, en in de koloniën zelf op de gewilde sterkte te houden. Het door den heer Carde medegedeelde, veroorlooft ons, ons een denkbeeld te maken van het stelsel waarop de rekrutering geregeld is.

Al beseft een helaas al te groot deel van ons volk het niet in voldoende mate, Nederland ligt niet alleen hier, aan de monding van den Rijn en den oever van de Noordzee; het ligt ook daarginds, in Indië, in Nederland in de Oost.

Stoteregels van Treub's Nederland in de Oost.

A. L. KLAASSEN

Kleermaker

THOMSONLAAN 9 DEN HAAG

TELELOON M. 5234

Mededeelingen.

Van de Redactie:

Aan

den Heer Penningmeester der Afdeling Utrecht.

Tot onze spijt kwam uw schrijven, met het verlag der voordracht van den kapitein ter zee Kremer, te laat in ons bezit om een en ander in dit Nr. te kunnen opnemen. Wil dus s.v.p. nog een week geduld hebben.

Van het Informatie-Bureau:

VOOR DEN INDISCHEN DIENST ZIJN BESTEMD:

Mr. A. E. H. Kouwenhoven, Oude Zeeweg 80, Noordwijk a/Zee.
Mr. H. Kraak, Elsstraat 67, Den Haag, beiden als rechterlijk ambtenaar.

Van het Comité voor Ind. Lezingen en Leergangen:
KOLONIALE VACANTIECURSUS VOOR GEOGRAFEN.

Op Donderdag 27 December e.k. des avonds 8 uur, zal Dr. G. J. Nieuwenhuis, gedelegeerd lid van den Onderwijsraad van Ned.-Indië, een voordracht met demonstratie houden over: „Problemen der Indische Onderwijspolitiek".

Deze voordracht heeft plaats vanwege het Koninklijk Koloniaal Instituut te Amsterdam en is toegankelijk voor deelnemers aan den 4den Koloniaal Vacantie cursus voor Geografen.

Men kan zich alsnog als deelnemer aan den Cursus opgeven bij den Secretaris van het Comité voor Indische Lezingen en Leergangen, Dr. H. H. Zeijlstra Fzn., Zwolscheweg 65, Deventer.

Voor andere belangstellenden zijn toegangskaarten verkrijgbaar aan het Algemeen Secretariaat van het Koninklijk Koloniaal Instituut, Plantage Midtenlaan 13—15, Amsterdam.

Mutaties van 5 tot 12 Dec. 1923.

Nieuwe leden.

- L. Th. van der Kruk, Oud Luit.-Kolonel N.-I. L. Den Haag, Juliana v. Stolberglaan 133, f 5.—
- L. van Elk, Den Haag, van Swietenstraat 28. f 5.—
- Ir. H. van Heijst, civiel Ingenieur, Gouda, Wijdstr. 4. f 5.—

Afschrijven.

Prof. Dr. J. C. Schoute, Groningen, Zuiderpark 2.

Adressveranderingen.

- Mr. J. B. R. J. T. Pilon, voorzitter landraad, Rome, van: Poste restante naar: Corse d'Italia 6 p.a. Signor Onatzky.
- Chr. A. Simons, Districts-Commissaris, van: Nieuw-Amsterdam naar: Station Groningen (Suriname).
- H. R. Ijda, Directeur pl. „Crappahoeck" van: Nickerie naar Paramaribo.
- Indologen-Vereeniging, Leiden, van: Nieuwsteeg 12 naar: Wasstraat 30, p.a. J. B. T. Sartorius.
- P. A. Emanuel, Adm. Ambt. B. B., van: Leiden, Wasstraat 30 naar: Weltevreden, Dep. B. B.
- Ch. F. A. Dumont, Leeraar M.O., van: Weltevreden, Waterlooplein D. 25 naar: Den Haag, p.a. Dep. v. Koloniën. f 5.—
- S. van der Meulen, Dir. IJsfabriek „Petodjo", van: Weltevreden naar: Den Haag, Buys Ballotstraat 6. f 5.—
- J. F. Nijland, Kapitein ter zee, Weltevreden, van: Alataslaan 14 naar: Departement der Marine.
- P. S. J. Ally, Ambtenaar B. B., van: Weltevreden, Gang Halte Dierentuin naar Pematang Si-Antar (S. O. K.).
- J. C. Bal, Controleur 1ste kl. P. en T., van: Weltevreden, poste restante naar: Batavia.
- F. W. Haus, oud-officier, van: Ngadiredjo-Parakan naar: Blihar.
- H. Th. Kal, Gep. Ass.-Resident, van: Soerakarta naar: Bandung, Floresstr. 8.
- Dr. R. Soeratmo, Vecarts, van: Djokdja naar: Serang.

BESCHIKBAAR.

13 Dec
In
Neutr
2de S
Afd. A
Afd. B
le
Kleine k
STUDI
gra
op
onc
Ad
INFOR
of
per
s-C
zon
TEHU
van
noe
TEHU
s-C
bec
wil
LEESZ
MARTI
No.
No.
No. I
No. I
No.
No. V
No. VI
No. I
No.
No. X
No. I
No. 1
No. 2
No. 3
No. 4
No. 5
No. 6
No. 7
No. 8
No. 9
No. 10
No. 1
No. 2
No. 3
No. 4
N.B. 5
zetel E
Koni
tussche
Archipe
Austral
Uit
Directie

Instituut „VAN WIJNGAARDEN“
 Neutrale School voor M.U.L.O. Jongens en Meisjes
 2de SCHUIJTSTRAAT 332 (Duinoord) - DEN HAAG

Afd. A (6 leerjaren) opleid. H. B. S., Lyceum en Gymnasium
 Afd. B. (3 leerjaren voor leerlingen boven 12 jaar). Op-
 leiding voor verschillende examens.
 Schoolgeld f 60.— tot f 100.— per jaar.

Kleine klassen, ruime lokalen. Centr. verwarming. Electr. verlichting.

N.V. HOOGWERFF, CHABOT & VISSER'S
WIJNHANDEL

Hoofdkantoor: ROTTERDAM, Jufferstraat 21c - Tel. 1155
 Filiaal: 'S-GRAVENHAGE
 Noordwal 4, Tel. 2461

Filiaal: ARNHEM
 Eusebiusv. singel 1a, Tel. 195

Vereeniging „OOST en WEST“.
 HOOFDBESTUUR: Heulstraat 17, 'S-GRAVENHAGE.

STUDIE-COMMISSIE. Jongelieden. Ouders of Voogden van alle landaarden in Oost- en West-Indië, die gratis hulp wenschen voor het zoeken van kamers of kosthuizen, voor afhalen van boord, voor toezicht op de studie, voor beheer van gelden, enz. ten behoeve van hun kinderen of pupillen, kunnen zich — onder opgave van de noodige gegevens — wenden tot het Bureau der Gedelegeerden der Studie-Commissie. Adres: Prins Mauritsplein 23, Den Haag.

INFORMATIE-BUREAU ten behoeve van personen, die een werkring zoeken in Nederl. Oost- of West-Indië of daartoe hunne kinderen of pupillen willen opleiden, ook voorlichting verstrekende op elk gebied aan personen van Indië komende of aanraking met Indië zoekende. Men wende zich tot den Secretaris, Heulstraat 17, 's-Gravenhage, Telef. H. 4519, Bureau-uren 10—12 v.m. en 2.30—4 n.m. Schriftelijke verzoeken om inlichtingen zonder bijvoeging van porto voor de beantwoording worden als regel buiten beschouwing gelaten.

TEHUIS VOOR INDISCHE STUDENTEN, Prins Mauritsplein 23, Den Haag. Gelegenheid voor Studeerenden van alle landaarden uit Oost- en West-Indië tot logeeren, koffiedrinken en dineeren; logeeren f 1,50, noenmaal f 0,75 en diner f 1.—. Aanvragen te richten aan den heer J. C. HIETINK, Directeur.

TEHUIS VOOR NEDERLANDSCH-INDISCHE BEDIENDEN, „Persinggahan“, van Beetselaerlaan 2, 's-Gravenhage, waar Nederlandsch-Indiërs een tijdelijk onderkomen en hulp en raad kunnen vinden. Indische bedienden, die met een familie naar Indië willen terugkeeren, een dienst zoeken of van dienstbetrekking willen veranderen, wenden zich tot den Directeur, den Heer F. DE MUNNIK, Telef. Scheveningen No. 248

LEESZAAL, Heulstraat 17. Bevat de actuele lectuur betreffende Oost- en West-Indië.

** Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereeniging „Oost en West“, Heulstraat 17 en de Firma MARTINUS NIJHOFF, Lange Voorhout 9, Den Haag, zijn de navolgende werkjes verkrijgbaar:

- a. 1. Een boekje over onze Oost voor hen, die er niet geweest zijn. (Tweede druk). Prijs: f 0.50 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
 2. Onze Oost. II. Iets over den Inlander en zijn Zieleleven, door T. J. BEZEMER. Prijs: f 0.05 per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.
- b. Onze West Tweede druk bestaande uit:
 1. De Kolonie Suriname, door FRED. OUDSCHANS DENTZ;
 2. De Kolonie Curaçao, door Mr. B. DE GAAY FORTMAN. Prijs: f 0.50 en f 0.06 frankeerkosten.
- c. Staats- en particuliere betrekkingen in onze Overzeesche Bezittingen: Werkring en Vooruitzichten.
- No. I. De Bestuursambtenaren in Nederl.-Indië. (2de, geheel omgewerkte druk met 8 foto's.) Prijs: f 0.75 per exemplaar en f 0.06 frankeerkosten.
 No. II. De Geëmployeerde bij de Javasuiker-Industrie. (2de verbeterde druk). Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
 No. III. De Rechterlijke Ambtenaar in Nederlandsch-Indië. (2de verbeterde druk). Prijs: f 0.50 per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.
 No. IV. De Ingenieur in Nederlandsch-Indië. (2de verbeterde druk). Prijs: f 0.75 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
 No. V. De Ambtenaar bij het Boschwezen in Nederlandsch-Indië. Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
 No. VI. De Ambtenaar bij het Onderwijs in Nederlandsch-Indië. Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
 No. VII. De Vooruitzichten van den Nederlandschen Arts in Nederlandsch-Indië. Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.06 frankeerkosten.
 No. VIII. De Ambtenaar bij den dienst der in- en uitvoerrechten en accijnzen in N.-Indië. Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
 No. IX. De Ambtenaar bij de Gouvernements-Marine in Nederl.-Indië. (Opnieuw herzien). Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
 No. X. De Ambtenaar bij den Post-, Telegraaf- en Telefoondienst in Nederl.-Indië. Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.06 frankeerkosten.
 No. XI. De Geëmpl. bij de Rubber-(caoutch.) cultuur en bij eenige Bergcultures in N.-Indië. Prijs: f 0.40 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
 No. XII. Onze Koloniën. Prijs f 0.35 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.

- Serie I.
- No. 1. Nederlandsch-Indië en de handel.
 2. Indische toestanden gezien door een Inlander.
 3. Het leven van den bestuursambtenaar in het binnenland.
 4. Sarikat-Islam.
 5. De Suikerrijverheid in Nederlandsch-Indië.
 6. De afschaffing van de laatste heerendiensten op Java.
 7. Denkbeelden der Inlanders van onze Indische Archipel omtrent het ontstaan van ziekten.
 8. De Europeesche vrouw in Indië.
 9. De bosschen van Nederl.-Indië, hunne benutting en verzorging.
 10. Over de Kolonie Suriname.

- Serie II.
- No. 1. De militaire positie van Nederlandsch-Indië.
 2. Het Javaansch tooneel.
 3. Het spoor- en tramwegwezen in Nederlandsch-Indië.
 4. De theecultuur op Java.
 5. 's Lands Plantentuin te Buitenzorg.
 6. Een doode taal in Indië.
 7. De inlandse dorpsgemeenschap op Java.
 8. De rijstteelt in Nederlandsch-Indië.
 9. De Javanen gelijk hij schijnt en is.
 10. Brandende Koloniale Vraagstukken.

- Serie III.
- No. 1. Over Bali en zijne bewoners.
 2. Bevolking in Nederlandsch-Indië.
 3. Kindercriminaliteit in Nederlandsch-Indië.
 4. Indische Scholen onder de Oost-Indische Compagnie.

- No. 5. Nederlanders in Indië.
 6/7. Het Nederlandsch-Indisch Volksrechtwezen.
 8. Het leven van den Europeeschen militair in Ned. Oost-Indië
 9. De Slavernij in Oost-Indië.

N.B. Beleeft verzoek bij bestelling het kostende vooraf per postwissel toe te zenden aan het INFORMATIE-BUREAU, Heulstraat 17, 's-Gravenhage.

Bovenstaande werkjes zijn ook verkrijgbaar bij den Hoofdvertegenwoordiger der Vereeniging in Ned.-Indië, den Heer Mr. K. FAUSER, Soemenep (Madoera).

Afdeeling 'S-GRAVENHAGE.

Het Secretariaat-Penningmeesterschap der Afdeeling 's-Gravenhage is gevestigd Heulstraat 17 (zetel Hoofdbestuur).

Koninklijke Paketvaart-Maatschappij.

Geregelde mail-, passagiers en vrachtgoederendienst.

tusschen de havens in den Nederlandsch-Indischen Archipel, in verbinding met Singapore, Penang en Australië

Uitvoerige dienstregelingen zijn verkrijgbaar bij de Directiën te Amsterdam en te Batavia.

BESCHIKBAAR.

C. HOYNG
 SPUISTRAAT 20-22 DEN HAAG
 AMSTERDAM - UTRECHT

KRISTAL - PORSELEIN

VAZEN, BLOEMPOTTEN, ZUILEN MET POTTEN, KLOKSTELLEN, ENZ., ENZ., UIT DE PLATEELBAKKERIJ „ZUID-HOLLAND“ TE GOUDA

MAIL- en HUTKOFFERS in alle afmetingen
 Garantie voor gawe overkomst

Firma JOS. BROUWERS
 Wijnhandel

Kantoor:
 Noordeinde 202 - DEN HAAG - Tel. H. 2913

SPECIALITEIT in
ROYAL BARSAC
 Grand Vin Etampé
 à f 2.25 per flesch.

MEDOC, Superieur
 à f 1.25 per flesch.

Verder alle merken verkrijgbaar

N.V. GOGARN'S
MEUBILEER. MIJ.

MEUBELN
BETIMMERINGEN
BEHANGERIJ
STOFFEERDERIJ

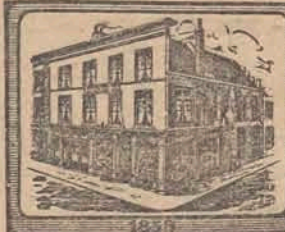
DEN HAAG ROTTERDAM
 NOORDEINDE 64c WESTNIEUWLAND 13
 TELEFOON H. 1076 TELEFOON No. 1774

Nederl. Stoomvaart-Maatschappij „OCEAAN“
 Directie: Prins Hendrikkade 145, AMSTERDAM

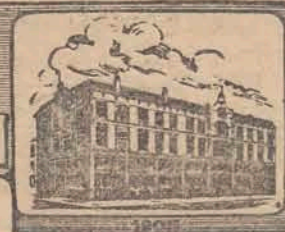
Holland-Nederlandsch-Indië
 Vice-Versa

Agenten: MEYER & Co's SCHEEPVAART-MAATSCHAPPIJ
 AMSTERDAM—ROTTERDAM.

Huishoudelijke
en Keuken-Artikelen
Kolen- en Gasfornuizen

FRANS VAN WIJK & ZONEN
24 VLAMINGSTRAAT - DEN HAAG
TELEPHOON 773

Baden en Geysers
Gas- en Elec. Ornamenten
Haarden en Kachels

Werelamerik

L. C. JACOBI voorheen J. F. CUIJPERS
's-GRAVENHAGE - SOERABAYA
Regentesselaan 123 bij Regentesseplein Tel. M. 1403

Wendt U voor
**Huur en Huurkoop, Inruilen, Repareeren,
Stemmen en Transporteeren**
tot bovenstaande in Nederland en Buitenland het meest
bekende adres.

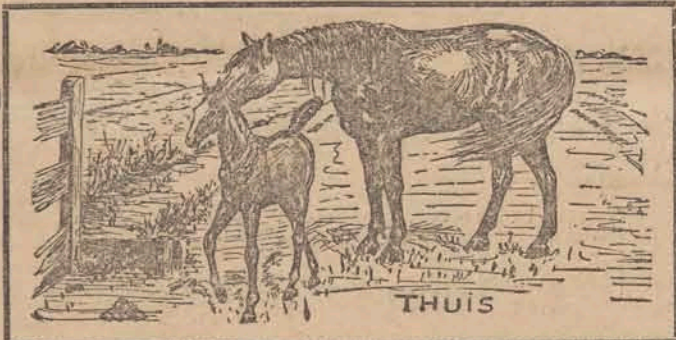
GROOTSTE voorraad, BESTE merken.
SPECIAL ADRES VOOR TROPEN-PIANO'S
UITSLUITEND ORIGINEELE MERKEN.

WANNEER GIJ

Dames- of Heeren-Kleeding wilt laten
Oppersen, Repareeren, Keeren, Moder-
niseeren, Vermaken, opnieuw Voeren,
onzichtbaar Stoppen, kortom wat gij
maar wilt, ga dan naar

Kleermakerij „UNICUM”
Anna Paulownastraat 30a, Tel. M. 4947
DEN HAAG

De prijs wordt steeds VORUIT bepaald.

THUIS

De Paardenwereld

Geïllustreerd Weekblad

GEWIJD AAN

**Draverijen, Rensport, Concours-Hippique,
Fokkerij, Hoefbeslag, enz.**

Abonnement (franco per post) f 6.- per jaar,
desgewenscht te betalen in 2 halfjaarlijksche
termijnen van f 3.—.

Bevat o.m. de officiële programma's van de Draverijen en Rennen
dit jaar te houden op Duindigt.

Afzonderlijke nummers 20 cent

A. SCHRÖDER & Co.
GROENMARKT 25-26-28 's-GRAVENHAGE

BELANGRIJKE

**PRIJSVERMINDERING IN
DAMES-, JONGEDAMES-
EN KINDER-CONFECTIE**

BESCHIKBAAR.

Gramophones en Platen

Doet Uwe keuze bij

MAISON „CHANTAL”
PRINS HENDRIKSTRAAT 101-103 Telefoon M. 4739

Hoort de NOUVEAUTE's op onze CHANTAL-RECORDS.

OPERA-FRANÇAISE: Mons. Lynel en Mons. Richard, resp.
Opera Paris et Bruxelles.
Diverse Aria's: Faust, Barbier v. Sevilla.
Mons. Blaimont: Opera-Lyon, Manon, Herodiade,
Werther, Tosca, Aïda.

DANSES MODERNES: Nuits de Chine, C'est jeune et c'a ne sait
pas, Fermande, Tu verras Montmartre, etc. etc.

Overtuigt U bij ons van de zuivere weergave van
— ieder genre muziek op CHANTAL-PLATEN. —

VERHUIZINGEN PER
Auto-Tapissières
H. VAN DEN BOLD
APELDOORN :: TELEF. No. 273

Holland-Canada Hypotheekbank
's-Gravenhage - Winnipeg 95
Directie: Mr. J. D. P. TEN BOSCH te 's-Gravenhage - J. G. COSTER te Winnipeg